

- §16b-miljøtilladelse til
LI. Sursænkegård
Sursænkevej 8
3700 Rønne

Kolofon:	Bornholms Regionskommune; februar 2025
Journalnummer:	24/16000
Udarbejdet af:	Center for Miljø, Plan og Kultur
Sagsbehandler:	Helle Thers/Katrine Høst (naturafsnit)
Kortbilag:	Geodatastyrelsen

§ 16 b TILLADELSE

til

Ll. Sursænkegård

Sursænkevej 8, 3700 Rønne

Gyldighed

Denne tilladelse meddeles efter § 16 b, stk. 1 i Bekendtgørelse af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 520 af 1. maj 2019 med senere ændringer.

Tilladelsen gælder fra annonceringsdatoen den 26. februar 2025.

DATABLAD

Titel:	§ 16 b tilladelse til LI. Sursænkegård
Tilladelsen omfatter:	Produktion af heste. Produktionsareal: 392 m ² i stald, 83 m ² i løsdrift og 60 m ² i læskure. Derudover 14 m ² til geder og 18 m ² til høns/ænder
Dato for tilladelse:	26. februar 2025
Ejendom/husdyrbrug:	Sursænkevej 8, 3700 Rønne
Matrikelnummer og ejerlav:	6a Knudsker
Ejendomsnummer:	5146428
CVR-/P-nummer:	35088385
CHR-nummer:	15382
Ejer, ansøger og driftsansvarlig:	Ronni Rasmussen, Sursænkevej 8, 3700 Rønne
Kontaktoplysninger:	Tlf. 2489 3380; e-mail: ronnistr@gmail.dk
Konsulent:	Heidi Ledskov, VKST, Fulbyvej 15, 4180 Sorø
Tilsynsmyndighed:	Bornholms Regionskommune, Center for Miljø, Plan og Kultur, Skovløkken 4, Tejn, 3770 Allinge
Kontakt tilsynsmyndighed:	Tlf. 5692 0000; e-mail: nmf@brk.dk ; Hjemmeside: www.brk.dk

INDHOLDSFORTEGNELSE

Datablad	3
Indholdsfortegnelse	4
1 Ikke-teknisk resumé	6
2 Tilladelsen med vilkår	7
2.1 Afgørelse om tilladelse efter § 16 b, stk. 1	7
2.2 Ansøgning om tilladelse og eksisterende produktion	8
2.3 Vilkår for driften	8
2.4 Gyldighed – udnyttelse og bortfald	12
2.5 Retsbeskyttelse	12
2.6 Offentlighed	12
2.7 Klagevejledning	13
3 Beliggenhed og planmæssige forhold	14
3.1 Bygninger og faste afstandskrav	14
3.2 Bygge- og beskyttelseslinjer og placering i landskabet	18
4 Husdyrproduktion og reststoffer	20
4.1 Husdyrhold og staldanlæg	20
4.2 Produktion, opbevaring og håndtering af husdyrgødning	21
5 Ressourceforbrug	22
5.1 Foder og foderopbevaring	22
5.2 Vand	23
5.3 Energi	23
5.4 Diverse hjælpepestoffer	23
6 Reststoffer	24
6.1 Spildevand - herunder restvand og tagvand	24
6.2 Affald	24
7 Gener fra husdyrbruget	25
7.1 Lugt	25
7.2 Støj og rystelser	27
7.3 Støv	27
7.4 Lys	28
7.5 Fluer og skadedyr	28
7.6 Transport	29
8 Ammoniaktab og naturpåvirkning	29
8.1 Ammoniakemission og BAT-krav	29

8.2	Ammoniakdeposition til naturområder.....	30
9	Mulige driftsforstyrrelser og uheld	43
10	Egenkontrol og dokumentation	44
11	Samlet vurdering	45
12	Bilag	45
	Bilagsoversigt:	45
	Bilag 1. Produktionsareal i ansøgt drift	46
	Bilag 2. Beredskabsplan og situationsplan for LI. Sursænkegård	47
	Bilag 3. Placering af læskure på LI. Sursænkegård	49

1 IKKE-TEKNISK RESUMÉ

Ronni Rasmussen har søgt om husdyrtilladelse i henhold til husdyrbruglovens § 16 b til et hold af heste, et par geder samt lidt høns og ænder på ejendommen LI. Sursænkegård, Sursænkevej 8, 3700 Rønne.

Det samlede produktionsareal i ansøgt drift udgør alt 567 m².

Husdyrgødningen fra produktionen opbevares i container på ejendommen, og afhentes af BOFA.

Ansøgningen er indgivet i henhold til husdyrbruglovens § 16 b og er indsendt til Bornholms Regionskommune gennem det elektroniske ansøgningssystem husdyrgodkendelse.dk (skema nr. 244533).

Staldene overholder de krævede mindsteafstande til nabobeboelser og beboelsesområder, vandforsyningsanlæg, vandløb og søer, veje, levnedsmiddelvirksomhed og naboskel.

I ansøgningen er der foretaget beregninger der viser, at de krævede lugtgeneafstande mellem staldene og omkringboende overholdes.

På baggrund af ejendommens beliggenhed og beskrivelsen af driften forventes produktionen desuden ikke at forårsage væsentlige gener for naboer og forbipasserende i form af støv, støj og rystelser, lys, transport eller forekomst af skadedyr. Tilsvarende vurderes husdyrbrugets brug af ressourcer (herunder foder, energi og vand) samt håndtering af reststoffer (herunder affald og spildevand) ikke vil give anledning til en væsentlig miljøpåvirkning.

I ansøgningen er der foretaget beregninger af den samlede ammoniakudledning fra produktionen og dennes påvirkning af omkringliggende naturområder. Det vurderes, at det ansøgte ikke vil forårsage væsentlig påvirkning af ammoniakfølsomme naturområder i området.

Den samlede ammoniakfordampning fra husdyrbruget inkl. gødningslager beregnes til i alt 554 kg NH₃-N pr år. Størrelsen af det ansøgte produktionsareal er 567 m² med en beregnet ammoniakfordampning under 750 kg NH₃-N pr år. Husdyrbruget er dermed omfattet af reglerne om tilladelse efter § 16b i husdyrbrugloven uden BAT-krav. Idet den samlede emission fra anlægget ikke overskrider 750 kg N/ha/år skal der således ikke tages stilling til BAT, jf. Husdyrbruglovens § 27, stk. 2.

Samlet set vurderer Bornholms Regionskommune, at indretning og drift af husdyrbruget og håndtering af husdyrgødningen sker i overensstemmelse med gældende regler, og at driften kan foregå uden væsentlig påvirkning af miljøet eller omkringboende, som dette er defineret i husdyrbrugloven. Kommunen vurderer desuden, at projektet ikke vil påvirke eller true arter og naturtyper, der er en del af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder, eller bilag IV-arter og deres yngle- og rastoområder.

2 TILLADELSEN MED VILKÅR

I dette afsnit beskrives den ansøgte produktion og baggrunden for den meddelte afgørelse om tilladelse med tilhørende vilkår for driften. Desuden beskrives en række juridiske forhold ved tilladelsen, samt hvordan offentligheden har haft indflydelse på projektet og kommunens vurderinger. Til sidst beskrives mulighederne for at klage over afgørelsen.

2.1 Afgørelse om tilladelse efter § 16 b, stk. 1

Bornholms Regionskommune, Center for Miljø, Plan og Kultur har vurderet, at der i henhold til de gældende regler¹ kan meddeles tilladelse til blandet dyrehold primært bestående af hestehold husdyrbruget LI. Sursænkegård, Sursænkevej 8, 3700 Rønne, matr.nr. 6a Knudsker. Tilladelsen omfatter blandet dyrehold, herunder flexproduktion i dele af det eksisterende staldanlæg inkl. gødningsopbevaringsanlæg og øvrige driftsbygninger. Det samlede produktionsareal udgør 567 m².

Da det ansøgte produktionsareal overstiger 100 m², er projektet omfattet af husdyrbruglovens regler. Ammoniakemissionen fra husdyrbruget beregnes til mindre end 750 kg NH₃-N pr. år. Tilladelsen meddeles derfor efter husdyrbruglovens § 16 b, stk. 1.

Tilladelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen, bilag og øvrigt materiale fremsendt af ansøgers konsulent. Der er nærmere redegjort for de vurderinger, der ligger til grund for afgørelsen i den miljøtekniske beskrivelse og vurdering – se de følgende afsnit 3 - 10.

Husdyrbruget skal drives i overensstemmelse med de stillede vilkår i nedenstående Afsnit 2.3 og bestemmelserne i den til enhver tid gældende bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (husdyrgødningsbekendtgørelsen) samt øvrig gældende lovgivning også i de tilfælde, hvor disse regler er skærpende i forhold til denne tilladelse. Vilkårene er gældende fra det tidspunkt, hvor tilladelsen tages i brug, med mindre andet fremgår af tilladelsen.

Da det ansøgte medfører en samlet ammoniakemission på mindre end 750 kg NH₃-N pr. år, er der i henhold til Husdyrbruglovens § 27, stk. 2 ikke redegjort for husdyrbrugets anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT – Best Available Techniques) til reduktion af ammoniakemissionen.

Bornholms Regionskommune har vurderet de miljømæssige konsekvenser ved godkendelse af dyrehold på LI. Sursænkegård efter stipladsmodellen i forhold til den nuværende lovlige produktion på LI. Sursænkegård (nudrift) og i forhold til husdyrbrugets lovlige drift for 8 år siden.

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg. Endvidere vurderer kommunen, at husdyrbruget efter ændringerne kan drives uden væsentlig påvirkning af natur, miljø og landskab, når vilkårene i denne miljøtilladelse og de gældende regler på området overholdes.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 256 af 21. marts 2017 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (husdyrbrugloven) med senere ændringer, tilhørende bekendtgørelse nr. 916 af 23. juni 2017 om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug (husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen) og bekendtgørelse nr. 760 af 30. juli 2019 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (husdyrgødningsbekendtgørelsen). Desuden bekendtgørelse nr. 1595 af 06. december 2018 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (habitatbekendtgørelsen).

2.2 Ansøgning om tilladelse og eksisterende produktion

Ejendommen LI. Sursænkegård, Sursænkevej 8, 3700 Rønne, matr.nr. 6a Knudsker ønskes drevet med heste og geder samt et par høns og ænder.

Husdyrholdet kommer til at bestå af primært heste samt et mindre antal geder, høns og ænder. Der søges til flexgruppe i nogle af staldene – så der lovligt kan opstaldes flere forskellige dyregrupper på dybstrøelse.

Der foretages ingen ydre eller indre ændringer af det eksisterende bygningsæt. Der opføres dog 2 læskure på hver 30 m².

Husdyrgødningen udgøres udelukkende af dybstrøelse. Dybstrøelses muges ud og lagres i tæt container.

På LI. Sursænkegård er der i nudrift samt 8 års drift et produktionsareal på 392 m² i hestestalden. Ansøgt drift udgør et produktionsareal på i alt 567 m².

Produktionen ønskes godkendt efter den nye husdyrregulering fra 2017 (stipladsmodellen).

Der forekommer ingen godkendelsespligtige biaktiviteter på ejendommen.

Bornholms Regionskommune, Center for Miljø, Plan og Kultur har modtaget ansøgningen om miljøtilladelse til LI. Sursænkegård gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem (www.husdyrgodkendelse.dk) første gang den 19. juli 2024 (skema nr. 244533). Kommunen har afgjort sagen på baggrund af version 1 af ansøgningsskemaet.

Produktionen på LI. Sursænkegård er ikke teknisk, forurenings- eller driftsmæssigt forbundet med andre produktioner, hvorfor denne miljøtilladelse alene omfatter LI. Sursænkegård.

2.3 Vilkår for driften

Tilladelsen meddeles på nedenstående vilkår, som der henvises til i de relevante afsnit under "kommunens vurdering" i miljøredegørelsen. Vilkårene er krav, som stilles for at fastholde forudsætningerne for tilladelsen og, som er med til at sikre, at der ikke opstår væsentlig virkning på miljøet eller væsentlige gener.

Husdyrbruget skal altid leve op til de generelle regler for husdyrbrug og håndtering af husdyrgødning fastsat i love og bekendtgørelser, også selv om disse regler måtte være skærpende i forhold til denne godkendelse.

Tilladelsen indeholder desuden vilkår, som skal sikre, at Bornholms Regionskommune holdes informeret om ændringer i ejerforhold eller hvem, der er driftsansvarlig for husdyrbruget. Da kommunen skal vurdere om evt. planer om ændringer på husdyrbruget udløser krav om tillæg til tilladelsen, stilles desuden vilkår om anmeldelse før igangsætning.

2.3.1 Indretning og drift

1. Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af den miljøtekniske beskrivelse, og med de ændringer, der fremgår af tilladelsens vilkår.
2. De vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.
3. På tilsynsmyndighedens forlangende skal virksomheden dokumentere overholdelse af denne tilladelses vilkår.

2.3.2 Information om ændringer

- Ændringer i ejerforhold eller hvem, der er ansvarlig for driften, skal meddeles til tilsynsmyndigheden (Bornholms Regionskommune, Center for Miljø, Plan og Kultur) senest 1 måned efter, at ændringen er sket.
- Drifts-, indretnings- eller bygningsmæssige ændringer, der er relevante i forhold til tilladelsen, skal anmeldes til kommunen inden gennemførelsen. Kommunen vurderer om de aktuelle planer for ændringer/udvidelse kan ske inden for rammerne af denne tilladelse.

2.3.3 Produktionsarealets størrelse i m² staldsystemer, dyretyper (+ evt. teknologi)

- Husdyrbrugets stalde og produktionsarealer skal indrettes i overensstemmelse med oplysningerne i nedenstående tabel:

Staldafsnit	Staldtype	Dyretype	Produktionsareal (m ²)
Eks. Hestestald	Dybstrøelse	Flexgruppe, alle kvæg, heste, får og geder	392
Gedestald	Dybstrøelse	Får og geder	14
Høns/ænder	Gulvdrift	Høns	9
	Gulvdrift	Gæs/ænder	9
Løsdriftsstald	Dybstrøelse	Flexgruppe, alle kvæg, heste, får og geder	83
Læskur N	Dybstrøelse	Flexgruppe, alle kvæg, heste, får og geder	30
Læskur S	Dybstrøelse	Flexgruppe, alle kvæg, heste, får og geder	30
I alt			567

2.3.4 Opbevaringsanlæg til husdyrgødning (gødningstyper og m² overfladeareal)

- Ejendommens hestemøg skal opbevares i en tæt overdækket container, placeret på en plads med fast bund, hvorfra der ikke er mulighed for afløb af møddingssaft.
- Containeren udføres som en selvbærende konstruktion i min. 3 mm plade af konstruktionsstål, min. stål kvalitet S275 i henhold DS/EN 10113.
- Siderne kan udføres som profilerede stålplader, hvor de tre sider er fuldsvejste i bunden. Bagklappen kan udføres som sidehængt eller tophængt.
- Bagklappen skal fremstilles med en kraftig gummipakning, så den er væsketæt.
- Containeren skal være overdækket. Overdækningen kan bestå af en selvbærende og letaftagelig rørkonstruktion for bæring af presenningen. Presenning og stativ skal dimensioneres for snelast eller nyttelasten af en person i henhold til DS 410.
- Overdækningen skal være let at fjerne, hver gang der skal fyldes gødning i containeren, samt let at montere og tildække igen.

2.3.5 Håndtering af husdyrgødning

- Der skal altid være en opbevaringskapacitet for fast og flydende husdyrgødning på mindst 9 måneder til rådighed for husdyrbruget eller det skal kunne dokumenteres, hvem der har aftaget husdyrgødningen.

14. Der skal føres en logbog, hvori følgende registreres: internt regnskab fra driften, som dokumenterer flytning/afhentning af hestemøg, skal opbevares sammen med logbogen på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
15. Der skal føres logbog, hvori tidspunkter for afhentning eller udspredning af møg og møddingssaft noteres.
Faktura fra biogasanlæg eller internt regnskab fra driften, som dokumenterer afhentning/udbringning af hestemøg, skal opbevares sammen med logbogen på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende

2.3.6 Placering og indretning af læskure

16. Læskurene, som opføres på LI. Sursænkegård skal placeres som angivet på bilag 3 i nærværende miljøtil-ladelse, og som angivet i ansøgningsskema 244533 i www.husdyrgodkendelse.dk
17. Læskurene skal opføres i materialer i lærke eller douglastræ eller lignede, som får naturlig patina med tiden. Alternativt til dette kan læskurene males i jordfarverne: sort, brun eller grøn.
18. Læskurene skal indrettes med fastbund og afløb, hvis der tilbydes foder og vand i skurene (foder dækker over såvel tilskuds/kraftfoder som grovfoder som hø, halm, wrap mv.).

2.3.7 Foderopbevaring

19. Åbnede wrapballer skal opbevares på en måde, hvor der ikke er fare for afstrømning af ensilagesaft til vandløb, herunder dræn, søer over 100 m² mv.
20. Ensilagerester på arealer skal fjernes efter anvendelse af de enkelte wrapballer.
21. Opsamlede ensilagerester skal opbevares som anden ensilage eller fast gødning
22. "Fodersteder" på foldene skal have fjernet kasseret wrap, halm, hø o.lign jævnlige, og minimum en gang i kvartalet.

2.3.8 Affald

23. Arealerne omkring bygningerne og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald.
24. Affald skal opbevares og bortskaffes efter Bornholms Affaldsbehandlings affaldsregulativer.
25. Der skal til enhver tid foreligge dokumentation for, at affald bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.

2.3.9 Lugt

26. Der skal til stadighed opretholdes en god staldhygiejne. Bygninger, anlæg og omgivelser skal renholdes således, at lugtgener begrænses mest muligt for de omkringboende.
27. Driften må ikke give anledning til væsentlige lugtgener uden for ejendommens areal. Hvis der efter kom-munens vurdering opstår lugtgener, der vurderes at være væsentligt større, end der kan forventes ifølge grundlaget for tilladelsen, kan kommunen meddele påbud om, at der skal gennemføres lugtreducerende til-tag.

2.3.10 Støjkilder

28. Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne, dvs. al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel, må ikke overstige følgende værdier målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer:

Ugedag	Tidspunkt	Støjniveau, dB(A)	Referencetid
Mandag-fredag	Kl. 07.00-18.00	55	8 timer
Lørdag	Kl. 07.00-14.00	55	7 timer
	Kl. 14.00-18.00	45	4 timer
Søn- og helligdage	Kl. 07.00-18.00	45	8 timer
Alle dage	Kl. 18.00-22.00	45	1 time
	Kl. 22.00-07.00	40	½ time
Spidsværdi	Kl. 22.00-07.00	55	

29. Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i kolonnen referencetid angiver midlingstiden inden for den pågældende periode.
30. Virksomheden skal for egen regning dokumentere, at støjvilkårene overholdes, hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet. Dokumentation for overholdelse af støjkravene kan være i form af målinger i husdyrbrugets omgivelser (under fuld drift) eller kildestyrkemålinger ved de enkelte støjkilder kombineret med beregninger efter den fælles nordiske beregningsmodel for industristøj.
31. Kravet om dokumentation af støjforholdene kan højst fremsættes en gang årligt, med mindre den seneste kontrol viser, at grænseværdierne ikke kan overholdes. Støjmålinger skal udføres som beskrevet i Miljøstyrelsens til enhver tid gældende støjberegningsvejledning og foretages i punkter, som forinden aftales med tilsynsmyndigheden. Støjmåling skal udføres af et akkrediteret firma.

2.3.11 2.3.8 Vilkår vedr. støv

32. Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for husdyrbrugets eget areal

2.3.12 Vilkår vedr. skadedyr

33. Der skal foretages effektiv fluebekæmpelse på ejendommen som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Århus Universitet, Institut for Agroøkologi, der vedligeholder Skadedyrsguiden (www.dpil.dk).
34. Ved eventuelle fluegener hos naboer skal bekæmpelse foretages på tilsynsmyndighedens forlangende og efter en forudgående godkendt plan.
35. Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.). Stalde, lagre og andre anlæg skal holdes i forsvarlig rottesikret stand og rimelig orden for at forhindre gode levemuligheder for rotter. Bekæmpelse af rotter skal ske i henhold til aftale med autoriseret rottebekæmper.

2.3.13 Vilkår vedr. oplag af olie

36. Olie skal opbevares på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for forurening.
37. Beholdere til opbevaring af olieprodukter skal stå på et for olie vanskeligt gennemtrængeligt underlag og som minimum være overdækket med et halvtæg.
38. Opbevaring af diesel/fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

39. Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

2.3.14 Uheld og risici

40. Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til: 112 eller Bornholms Politi, tlf.: 5690 1448.
41. Der skal foreligge en beredskabsplan for LI. Sursænkegård, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan have konsekvenser for det eksterne miljø. Beredskabsplanen skal være tilgængelig for medarbejderne på husdyrbruget og skal opdateres, så oplysningerne i den altid er relevante og retvisende.
42. Ved driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, som indebærer fare for forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges. Den driftsansvarlige har pligt til at afværge følgerne af uheld bedst muligt.

2.4 Gyldighed – udnyttelse og bortfald

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 6 år fra denne afgørelses meddelelse (dvs. den 26. februar 2031), jf. § 59 a i husdyrbrugloven. Hvis en del af tilladelsen ikke er udnyttet, bortfalder tilladelsen for denne del. Da denne tilladelse ikke omfatter byggeri, anses den for udnyttet, når det konstateres, at det tilladte faktisk er gennemført inden fristens udløb, jf. § 54, stk. 2 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

Hvis den udnyttede tilladelse efterfølgende ikke har været helt eller delvist udnyttet i 3 på hinanden følgende år, bortfalder den del af tilladelsen, der ikke har været udnyttet i de seneste tre år. Udnyttelse anses her for at foreligge, når mindst 25 % af det tilladte produktionsareal udnyttes driftsmæssigt. Med driftsmæssig udnyttelse forstås, at der på det pågældende produktionsareal mindst produceres 50 % af det mulige inden for rammerne af dyrevelfærdskrav eller andre relevante krav.

Hvis tilladelsens vilkår ikke efterleves, eller de øvrige forudsætninger for tilladelsen ikke er opfyldt, kan dette medføre, at hele eller dele af tilladelsen bortfalder.

2.5 Retsbeskyttelse

Med denne tilladelse følger 8 års retsbeskyttelse, jf. § 40, stk. 1 i husdyrbrugloven. Dato for retsbeskyttelsens udløb er den 26. februar 2033.

Tilladelser efter § 16 b skal ikke revurderes. Dog kan tilsynsmyndigheden i henhold til husdyrbruglovens § 39 meddele påbud om, at der skal gennemføres bestemte foranstaltninger, hvis husdyrbruget medfører uhygiejniske forhold eller væsentlig forurening, eller nedlægge forbud mod fortsat drift, hvis forureningen ikke kan nedbringes. Påbud eller forbud efter § 39 må ikke meddeles, før der er forløbet 8 år efter meddelelsen af tilladelsen.

2.6 Offentlighed

Naboorientering og partshøring

Bornholms Regionskommune har den 28. januar 2025 sendt skriftlig orientering om ansøgningen om §16b-miljøtilladelse til LI. Sursænkegård/ udkast til §16b-miljøtilladelse til LI. Sursænkegård til ejere af ejendomme, som matrikulært grænser op til LI. Sursænkegårds matrikler.

Udkast til afgørelse om §16b-miljøtilladelse til LI. Sursænkegård blev desuden sendt i partshøring til ansøger og dennes konsulent samt til ejere og lejere af boliger, der ligger inden for konsekvenszonen for lugt beregnet i husdyrgodkendelse.dk til 139 meter fra et vægtet lugtcentrum for anlægget.

Der blev givet en frist på 3 uger fra 28. januar 2025 til 18. februar 2025 til at kommentere ansøgningen/udkastet. Kommunen modtog ingen bemærkning som følge af nabohejningen.

Offentliggørelse

Tilladelsen er den 26. februar 2025 offentliggjort på Bornholms Regionskommunes hjemmeside www.brk.dk/Indflydelse-Politik/Hoeringer. Samtidig er en række lokale og landsdækkende foreninger og organisationer, som har anmodet om underretning i henhold til husdyrbruglovens §§ 61 eller 62, samt klageberettigede myndigheder, organisationer og råd blevet orienteret om afgørelsen.

2.7 Klagevejledning

Bornholms Regionskommunes afgørelse kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet af afgørelsens adressat og enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald. Endvidere kan en række myndigheder og råd samt lokale og landsdækkende foreninger og organisationer klage over visse afgørelser.

Klagefristen udløber den 26. marts 2025, dvs. 4 uger fra den 26. februar 2025, hvor afgørelsen er annonceret på regionskommunens hjemmeside.

Hvis du ønsker at klage over afgørelsen, skal du sende klagen digitalt gennem Miljø- og Fødevareklagenævnets klageportal, inden klagefristen udløber. Links til klageportalen findes på hjemmesiden for Nævnenes Hus <https://naevneneshus.dk> eller på www.borger.dk eller www.virk.dk. Du logger på klageportalen med NemID. Klagen skrives direkte i klageportalen, og det er muligt at vedhæfte dokumenter til klagen. Klagen sendes gennem klageportalen til Bornholms Regionskommune, som videresender den til Miljø- og Fødevareklagenævnet med den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse. Du får besked om videresendelsen.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Bornholms Regionskommune via klageportalen. Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om klageportalen, med mindre du er blevet fritaget for brug af klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Bornholms Regionskommune. Kommunen videresender din anmodning til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som afgør, om du kan fritages.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den klageberettigede indbetaler et gebyr på 900 kr. (private) og 1.800 kr. (virksomheder og organisationer) til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Betaling af klagegebyr sker online i forbindelse med indgivelse af klagen via klageportalen. Hvis gebyret ikke indbetales inden udløbet af klagefristen, afvises klagen.

Klagegebyret tilbagebetales, hvis:

- Klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves
- Klager får helt eller delvist medhold i klagen
- Klagen bliver afvist, fordi klagefristen er overskredet
- Klager ikke er klageberettiget
- Klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence

En eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal anlægges inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen.

3 BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD

I dette afsnit beskrives og vurderes projektet set i forhold til afstandskrav til naboer, vandforsyning, vandløb og søer, offentlig vej m.v. samt husdyrbrugets beliggenhed i forhold til forskellige bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger, beskyttet natur m.v. Desuden beskrives og vurderes husdyrbrugets placering i landskabet i forhold til de landskabelige værdier.

3.1 Bygninger og faste afstandskrav

Beskrivelse

Beskrivelse af eksisterende bygninger

Ll. Sursænkegård er en ældre firlænget gård, hvor stuehus og længerne er ældre fuldmurede, hvidpudsede bygninger med gråt eternittag. Derudover består bygningssættet af et nyere ridehus i grønne stålplader samt en mindre bygning, ligeledes hvidpudset, mod syd med fladt tag.

I nudrift og 8 års drift er produktionsarealet 392 m², mens det i ansøgt drift udgør 567 m². Der foretages ingen bygningsmæssige ændringer i ejendommens stalde, men der ønskes opsat 2 nye læskure.

Figur 1. Bygningsanlæg på Ll. Sursænkegård

Figur 2. Bygningsanlæg på LI. Sursænkegård med angivelse af kommende læskure

Figur 3. Skråfoto LI. Sursænkegård med omgivelser – LI. Sursænkegård er markeret med hvidt kryds. Skråfoto, som indeholder data fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering – foto fra 9. april 2023.

Afstandskrav i henhold til §§ 6 og 7 i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning

LI. Sursænkegård er beliggende i landzone øst for Rønne. Nærmeste byzone er Møllevangen nordøst for Knudsker ca. 920 m syd for LI. Sursænkegård. Nærmeste samlet bebyggelse er ved Møllevangen (Hedebovej 41) ca. 930 m syd for LI. Sursænkegård. Nærmeste enkeltbeboelse uden for samlet bebyggelse uden landbrugspligt (Sursænkevej 11) er beliggende ca. 300 m nordvest for LI. Sursænkegård. Nærmeste lokalplanlagte område (ved Rønne) er beliggende ca. 230 m vest for ejendommen.

Nærmeste ammoniakfølsomme naturområde beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder, defineret som heder over 10 ha og overdrev større end 2,5 ha, som er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3 og dermed omfattet af § 7, stk. 1, nr. 2, er et overdrev beliggende ca. 350 m sydøst for ejendommen.

Opmålingerne, som fremgår af nedenstående, er foretaget til nærmeste staldafsnit. Tilsvarende er afstande til kategori 1- og kategori 2-natur opmålt.

Tabel 1. Afstande og afstandskrav iht. husdyrbruglovens § 6 og § 7

Målepunkt	Afstand fra nærmeste staldbygning	Afstandskrav (jf. § 6 og § 7 i husdyrbrugloven)
Eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde (Møllevangen)	900 m	50 m
Område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig- og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål o. lign.	Ca. 230 m	50 m

Nabobeboelse (Sursænkevej 11)	300 m	50 m
Ammoniakfølsomme naturtyper inden for internationale naturbeskyttelsesområder (Kortlagt habitatnatur i Natura 2000-området Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne)	Ca. 5 km	10 m
Ammoniakfølsomme naturtyper uden for internationale naturbeskyttelsesområder	>4 km	10 m

Afstandskrav i henhold til § 8 i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning

Tabel 2. Afstande og afstandskrav iht. husdyrbruglovens § 8

Målepunkt	Afstand fra nærmeste staldbygning eller gyllebeholder	Afstandskrav (jf. § 8 i husdyrbrugloven)
Ikke almene vandforsyningsanlæg (enkeltindvinder)	>400 m	25 m
Almene vandforsyningsanlæg (vandværk/boring)	>400 m	50 m
Vandløb og dræn	>25 m	15 m
Søer > 100 m ²	Ca. 30 m	15 m
Offentlig vej og privat fællesvej	Ca. 265	15 m
Levnedsmiddelvirksomhed	>500 m	25 m
Beboelse på ejendommen	3 m (men der er tale om en eksisterende stald)	15 m
Naboskel	20 m (men der er tale om en eksisterende stald)	30 m

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune konstaterer, at stalde og opbevaringsanlæg til husdyrgødning overholder de krævede mindsteafstande til nabobeboelser og beboelsesområder, ammoniakfølsom natur, vandforsyningsanlæg, vandløb og søer, veje, levnedsmiddelvirksomhed, beboelse på ejendommen og naboskel.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. afstandskrav.

3.2 Bygge- og beskyttelseslinjer og placering i landskabet

Beskrivelse

Anlæggets placering i forhold til forskellige byggelinjer og andre relevante udpegninger er angivet i nedenstående tabel.

Der opføres ingen nye staldbygninger i forbindelse med det ansøgte projekt, men 2 læskure som placeres på foldarealerne.

Tabel 3 Afstande i forhold til beskyttelseslinjer og andre relevante udpegninger.

Nærmeste...	Afstand fra nærmeste staldbygning	Berøres LI. Sursænkegård
Skovbyggelinje (300 m)	Ca. 120 m	Nej
Fortidsmindebeskyttelseslinje (100 m)	Ca. 550 m	Nej
Strandbeskyttelseslinje (300 m)	Ca. 2,8 km	Nej
Sø- og åbeskyttelseslinje (150 m)	➤ 4 km	Nej
Kirkebyggelinje	Ca. 1,3 km	Nej
Vejbyggelinje	Ca. 260 m	Nej
Internationale beskyttelsesområder – Natura 2000	> 3 km	Nej
Beskyttede naturområder (§ 3-områder)	Ca. 30 m	Nej
Lavbundsområder	➤ 500 m	Nej
Fredede områder	➤ 3 km	Nej
Beskyttede sten- og jorddiger (som er registreret)	Ca. 200 m	Nej

Bygningernes udtryk i landskabet

Der foretages ingen bygningsmæssige ændringer af de eksisterende bygninger i forbindelse med det ansøgte projekt, bortset fra opsætning af 2 læskure (a' 30 m²) på foldene. Læskurene vil være grønne rundbuehaller på 5 m x 6 m.

LI. Sursænkegård ligger ca. 2,5 km nordøst for Rønne i en afstand af ca. 250 m fra den offentlige vej Sursænkevej

LI. Sursænkegård er en ældre firlænget gård, hvor stuehus og de øvrige bygninger i den oprindelige gårdkerne er fuldmurere, og fremstår i hvidt samt med gråt eternittag. Derudover en ridehal på ca. 20 m x 40 i grønne stålplader samt gråt eternittag. Mod syd ligger en mindre bygning, som anvendes til løsdrift, hønsehus samt mindre oplag af maskiner. Derudover er der en udendørs ridebane som måler 20 m x 60 m samt en skridtmaskine. Bygningssættet fremstår samlet og harmonisk.

Figur 4 LI. Sursænkegård set fra Sursænkevej – mod syd øst. Cowi vejfoto 30. maj 2022.

Figur 5 LI. Sursænkegård set fra Sursænkevej – mod syd øst. Cowi vejfoto 30. maj 2022.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at alle bygge- og beskyttelseslinjer er overholdt i forhold til det eksisterende staldanlæg mv på LI. Sursænkegård.

Bornholms Regionskommune vurderer, at projektet ikke er i strid med hensynet til de landskabelige, kulturhistoriske, naturmæssige, geologiske eller rekreative interesser i området eller for områdets naturlokaliteter eller fortidsminder.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. placering i landskabet.

4 HUSDYRPRODUKTION OG RESTSTOFFER

I dette afsnit beskrives og vurderes husdyrholdets sammensætning, staldindretning inkl. ventilation og rengøring, samt produktion og håndtering af husdyrgødning, spildevand og affald.

4.1 Husdyrhold og staldanlæg

Beskrivelse

Dyreholdet på ejendommen ønskes godkendt efter husdyrreguleringen fra 2017. Der foretages ingen bygningsmæssige ændringer udover at der opsættes 2 nye læskure.

Alle staldafsnit er indrettet med dybstrøelse.

Det samlede produktionsareal udgør i ansøgt drift i alt 567 m². Eksisterende møddingsplads og ajlebeholder udfases, og hestemøget vil fremadrettet blive opbevaret i overdækket, tæt container.

Figur 6 Anlægget på Ll. Sursænkegård

Produktionsarealet er beregnet som det totale areal fratrukket arealer, hvor dyrene ikke kan opholde sig og afsætte gødning, som gange, inventar og foderautomater. Drivgange og udleveringsramper, hvor dyrene kun opholder sig kortvarigt, indgår heller ikke i produktionsarealet. I ansøgt drift i BBR 9 Kostald taget ud af drift.

Tabel 4 Staldtyper, dyrehold og produktionsareal i nudrift, 8-års drift og ansøgt drift

2. Overblik over stalde og produktioner						
Stalde og produktioner						
Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Ansøgt drift						
Eks. hestestald	830	Naturlig ventilation	3 m	(#686329) Flexgruppe: Alle kvæg, Heste, Får og Geder; Dybstrøelse	0	392
Geder	14	Naturlig ventilation	3 m	(#686569) Får og geder. Dybstrøelse	0	14
Høns/ænder	18	Naturlig ventilation	3 m	(#709473) Gæs, ænder	0	9
				(#709472) Høner, konsumæg. Skrabe og friland, gulvdrift uden kummer	0	9
Løsdrift	83	Naturlig ventilation	3 m	(#709474) Flexgruppe: Alle kvæg, Heste, Får og Geder; Dybstrøelse	0	83
Læskur N	30	Naturlig ventilation	3 m	(#712161) Flexgruppe: Alle kvæg, Heste, Får og Geder; Dybstrøelse	0	30
Læskur S	30	Naturlig ventilation	3 m	(#712162) Flexgruppe: Alle kvæg, Heste, Får og Geder; Dybstrøelse	0	30
Sum						567
Nudrift						
Eks. hestestald	830	Naturlig ventilation	3 m	(#686330) Heste. Dybstrøelse	0	392
Geder	14	Naturlig ventilation	3 m	(#686570) Får og geder. Dybstrøelse	0	14
Sum						406
8 års drift						
Eks. hestestald	830	Naturlig ventilation	3 m	(#686331) Heste. Dybstrøelse	0	392
Geder	14	Naturlig ventilation	3 m	(#686571) Får og geder. Dybstrøelse	0	14
Sum						406

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at ansøger på tilfredsstillende vis har redegjort for produktionsarealet, og at produktionsareal samt dyretype angivet for eksisterende stalde er i overensstemmelse med lovlig nudrift.

Der gøres opmærksom på, at på arealer, hvor der kortvarigt er dyr, men som ikke medregnes som produktionsareal, skal der i henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen foretages effektiv rengøring efter endt ophold. Dette gælder på LI. Sursænkegård striglepladser mv. Rengøring skal foretages senest 12 timer efter, at dyrene har forladt arealet (hvis dyrene dagligt har adgang på arealet, skal rengøring dog ske senest efter 4 timer).

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. produktionsareal, staldtype og dyretype. Produktion, opbevaring og håndtering af husdyrgødning

4.2 Produktion, opbevaring og håndtering af husdyrgødning

Beskrivelse

Husdyrgødning på ejendommen omfatter alene dybstrøelse. Dybstrøelse opbevares på ejendommens i containere. Der laves hvert år gødningsplan for bedriften, hvor det sikres at lovmæssige krav til gødningshåndtering og –spredning overholdes.

I alt årsproduktion af dybstrøelse på LI. Sursænkegård;

15 heste > 300 kg a' 2,94 t/år = 44 t/år

15 heste 300-500 kg a' 4,52 t/år = 68 t/år

15 heste a' 500-700 kg a' 5,13 t/år = 77 t/år

3 geder a' 1,1 t/år = 3,3 t/år

I alt 192,3 t/år, svarende til $(192,3 \text{ t/år} \times 1,7 \text{ m}^3/\text{t}) = 327 \text{ m}^3/\text{år}$, svarende til 27,25 m³/måned.

Da dyrene er udegående minimum 4 måneder om året, reduceres de 427 m³/år med 33 %, dvs. der produceres maks, 218 m³/året.

Møget fra ejendommens husdyrhold opbevares i tæt container, som er overdækket. Containeren tømmes løbende af vognmand, som leverer det til ekstern modtager.

Gødningsproduktionen opgøres årligt i forbindelse med udarbejdelse af gødningsregnskabet.

Kommunens vurdering

Det er regionskommunens vurdering, at der på tilfredsstillende vis er redegjort for opbevaringskapaciteten på LI. Sursænkegård, idet møget fra ejendommens dyrehold løbende afhentes.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. opbevaring af husdyrgødning. Der er stillet vilkår til containeren som skal anvendes til opbevaring af møg fra ejendommens dyrehold.

5 RESSOURCEFORBRUG

I dette afsnit beskrives og vurderes det nuværende og forventede årsforbrug samt håndteringen af ressourcerne foder, vand og energi m.m. Tiltag til fremme af ressourceudnyttelsen er desuden behandlet.

5.1 Foder og foderopbevaring

Beskrivelse

Wrap opbevares syd for ridehuset. Halm mv. opbevares i bygning ved løsdriften.

Øvrigt foder opbevares i tilknytning til hestestalden.

Kommunens vurdering

Åbnede wrapballer skal opbevares på en måde, hvor der ikke er fare for afstrømning af ensilagesaft til vandløb, herunder dræn, søer over 100 m² mv. Ensilage- og halmrester på arealer skal fjernes efter anvendelse af de enkelte wrapballer/halmballer om minimum 1 gang i kvartalet. Opsamlede ensilagerester skal opbevares som anden ensilage eller fast gødning

Bornholms Regionskommune vurderer, at foderhåndtering som beskrevet ikke vil give anledning til en væsentlig miljøpåvirkning.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. foder og foderopbevaring.

5.2 Vand

Beskrivelse

Ejendommen forsynes med vand fra privat boring.

Vandforbruget på LI. Sursænkegård vil primært bestå af drikkevand til dyrene. Der vil kun ekstraordinært blive vasket i staldene.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af omgivelserne ved den beskrevne vandanvendelse.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. vandforbrug på ejendommen.

5.3 Energi

Beskrivelse

Der findes et træpillefyr på ejendommen.

Dieselolietank findes ikke på ejendommen.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af omgivelserne ved den beskrevne energianvendelse.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. energi.

5.4 Diverse hjælpestoffer

Beskrivelse

Der foretages ikke markdrift fra ejendommen, derfor er der ikke oplag af kunstgødning og pesticider.

Hvis dyrlægen udleverer medicin til efterbehandling, opbevares det i stuehuset.

Der bruges ikke stærke desinfektions- og rengøringsmidler i landbrugsdriften på ejendommen.

Kommunens vurdering

For at beskytte jord og grundvand stiller Bornholms Regionskommune vilkår om opbevaring af olieprodukter. Ud fra den beskrevne håndtering og det beskedne forbrug af de nævnte hjælpestoffer vurderer kommunen, at der ved overholdelse af vilkåret og de generelle regler for brug og opbevaring ikke vil være væsentlig risiko for forurening forårsaget af anvendelsen.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. oplag af olieprodukter.

6 RESTSTOFFER

I dette kapitel beskrives og vurderes de forventede reststoffer fra produktionen i form af spildevand og affald.

6.1 Spildevand - herunder restvand og tagvand

Beskrivelse

Der er ikke spildevand fra husdyrproduktionen. Der er tagrender på staldbygningerne, og al tagvandet går i dræn.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at den beskrevne spildevandshåndtering ikke vil medføre væsentlig miljøpåvirkning.

Bornholms Regionskommune bemærker, at hvis der foretages ændringer i afløbsforholdene for tag- og overfladevand, skal der indhentes accept fra spildevandsmyndigheden.

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til BAT i forhold til emissioner fra spildevand.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. produktion og håndtering af spildevand.

6.2 Affald

Beskrivelse

Alt affald bortskaffes efter BOFA's affaldsregulativ. Tomme big bags og andet brandbart affald samles og afleveres hos BOFA.

Øvrigt affald forekommer kun i små mængder, som sorteres og håndteres efter gældende affaldsregulativ.

Døde dyr afhentes til destruktion af DAKA Denmark A/S, Buldregårdsvej 2, 3700 Rønne. Worst case scenarie er 1-2 døde dyr pr. år.

Afhentningspladsen er placeret ved møddingen. Der anvendes en presenning, der sikrer, at kadaverne ikke er synlige for forbi passerende.

Kommunens vurdering

Det forudsættes, at alle typer affald på ejendommen håndteres efter de til enhver tid gældende regler samt, at bortskaffelsen sker i overensstemmelse med det kommunale affaldsregulativ for erhvervsaffald. I regulativet står bestemmelser om opbevaring og bortskaffelse af diverse typer af affald, herunder olieaffald, medicinrester og kanyler.

Opbevaring og bortskaffelse af døde dyr skal følge reglerne i bekendtgørelsen om opbevaring af døde produktionsdyr.

Dokumentation for bortskaffelse af affald kan foreligge i form af f.eks. kvitteringer og fakturaer fra godkendt vognmand.

Bornholms Regionskommune vurderer, at overholdes vilkårene vedr. affald, vil affaldshåndteringen på LI. Sursænkegård ikke medføre gener for omkringboende. Den beskrevne affaldsopbevaring, -håndtering og -bortskaffelse vurderes ikke at have væsentlig virkning på omgivelserne.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om, at bygningernes omgivelser skal holdes fri for affald og om bortskaffelse og dokumentation for aflevering.

7 GENER FRA HUSDYRBRUGET

I dette afsnit beskrives og vurderes de mulige gener for husdyrbrugets omgivelser ved forekomst af lugt, støj, støv, lys, skadedyr og transporter forårsaget af virksomhedens aktiviteter.

7.1 Lugt

Beskrivelse

Lugt fra staldanlægget øges i ansøgt drift ved en udvidelse af produktionsarealet.

I ansøgningsskemaet er der foretaget beregninger, der viser, at de krævede lugtgeneafstande mellem staldene og til byzone, samlet bebyggelse og nærmeste enkelt boliger overholdes.

Beregninger foretaget i ansøgningsskemaet ses i nedenstående tabel.

Tabel 6. Resultat af lugtberegning ved udvidelse af produktion fra ansøgningsskemaet i husdyrgodkendelse.dk

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (m)	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt
 Sursænkevej 11	0	FMK	41,2	41,2	326,3	Ja
 Hedebovej 41	0	FMK	73,3	73,3	952,1	Ja
 Knudsker	0	FMK	130,3	130,3	934	Ja

Nærmeste nabo uden landbrugspligt er Sursænkevej 11, som ligger i en korrigeret geneafstand på 41 m. Den vægtede gennemsnitsafstand fra staldanlægget er på 326 m og dermed er kravet overholdt.

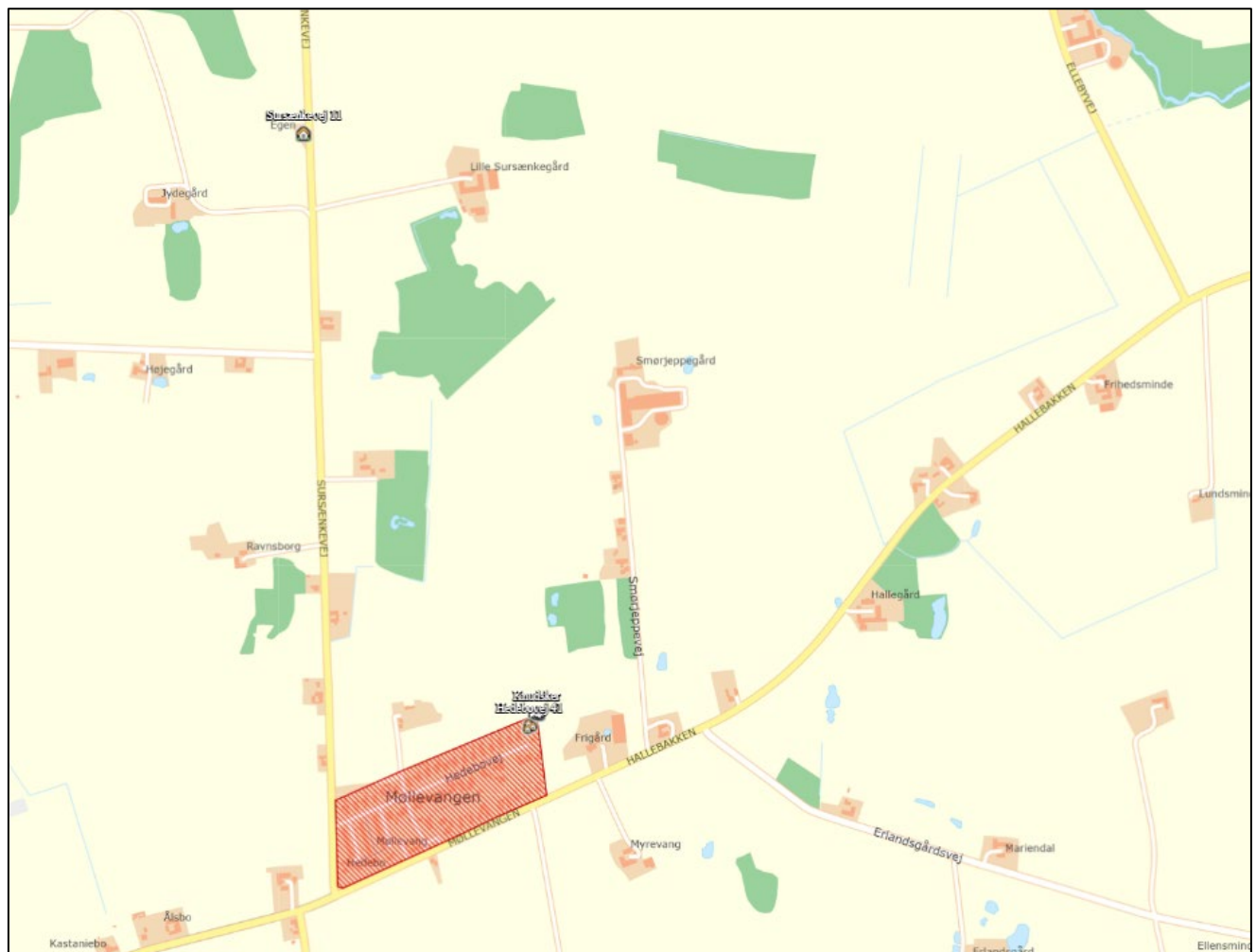
Lugtgenestanden til nærmeste samlet bebyggelse og byzone er henholdsvis beregnet til 73 m og 130 m. Nærmeste samlet bebyggelse måles fra Hedebovej 41, som er lokaliseret ca. 950 m fra LI. Sursænkegård, og i forhold til byzone er der ca. 930 m til nærmeste byzone, som er Knudsker.

Der er ikke andre husdyrbrug indenfor 100 m af nærmeste enkelt beboelse eller 300 m indenfor nærmeste byzone og samlet bebyggelse og der skal derfor ikke indregnes kumulation.

I alle tre tilfælde er genekriteriet overholdt, og den reelle afstand er meget større end den afstand, i hvilken der kan forventes lugtgener. Pga. den store afstand, og fordi der er tale om et mindre dyrehold, forventes der ikke lugtgener fra ejendommens anlæg.

Beliggenheden af de omtalte boliger og områder kan ses i Figur 7.

Figur 7. Beliggenheden af nabobeboelser og boligområder i forhold til LI. Sursænkegård

Kommunens vurderinger

Geneafstanden måles fra et vægtet lugtcentrum på husdyrbruget (typisk centrum af staldanlægget) og til nærmeste punkt hos naboen eller på zonegrænsen.

Som det fremgår af tabel 6 overholder den ansøgte produktion lovens minimumskrav til lugtgeneafstande i forhold til de angivne områdetyper. Kommunen vurderer på baggrund af ovenstående, at lugt fra staldene ikke vil give væsentlige gener for naboerne.

Kommunen vurderer dog, at hvis der skulle opstå væsentlige lugtgener hos naboer, som ikke kunne forudses på baggrund af lugtgenekriterierne, skal der være mulighed for at løse problemet, og der er stillet vilkår herom.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om at holde god staldhygiejne i tilfælde af væsentlige lugtgener.

7.2 Støj og rystelser

Beskrivelse

Der vil kun i begrænset omfang være støj fra fodring, udmugning, hjemkørsel og tilkørsel af halm, levering af foder.

Periodisk støj kan forekomme ved transport til og fra ejendommen. Transporter til og fra ejendommen vil kunne give anledning til kortvarige støjgener, men der er hovedsageligt tale om personbiltransporter ifm. elever til rideskolen samt ejerne af pensionshestene. Dette vil være den primære støjkilde for naboer. Støj fra transport forekommer kun få gange dagligt og i korte perioder hovedsageligt inden for normal arbejdstid.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune forudsætter, at anlægget på LI. Sursænkevej overholder Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser. Støjkvilkårene omfatter al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel, men ikke støj fra f.eks. markdriften.

Det vurderes, at støj fra ejendommen ikke er eller forventes at blive et problem for de omkringboende og forbi-passerende. Der vil dog kunne forekomme støj fra transport. Trafikken til og fra LI. Sursænkevej vil gå via Sursænkevej og forekommer primært inden for normal arbejdstid.

Der er ikke foretaget støjberegninger, idet de nærmeste nabobeboelser ligger så langt fra ejendommen, at der ikke vurderes at kunne opstå væsentlige støjgener, når de stillede vilkår overholdes.

Produktionen forventes ikke at give anledning til rystelser, som kan være til gene for omgivelserne.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. støjgrænser og eventuel måling af støjniveauet. Der er ikke stillet vilkår vedr. rystelser.

7.3 Støv

Beskrivelse

Der vil kun være begrænsede støvgener fra brug af ridebanen i tørre perioder samt håndtering af halm ved strøning. Det vil ikke berøre omkringboende eller forbi-passerende pga. den store afstand.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke vil forekomme væsentlig støvudvikling i forbindelse med produktionen. Egentlig risiko for støvgener i forbindelse med produktionen vurderes kun at forekomme ved kørsel omkring ejendommens bygninger i tørre perioder, og det vurderes således generelt, at støv kun vil give anledning til meget lokal støvudvikling.

Der stilles dog et vilkår om støvgener, så alle aktiviteter på ejendommen herunder transport kan planlægges således, at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. støvgener.

7.4 Lys

Beskrivelse

Der er begrænsede lyskilder på ejendommen. Der er udendørsbelysning i forbindelse med indgang til staldene for at sikre ordentlige arbejdsforhold for dem, der skal passe dyrene.

Der vil som udgangspunkt kun være lys fra staldene ifm. pasningen af hestene.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at den beskrevne anvendelse af lys i og omkring staldene ikke vil medføre gener for omkringboende eller forbipasserende pga. afstanden. For at sikre, at eventuelle gener for omkringboende begrænses, stilles der dog vilkår vedrørende lysgener.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. lys.

7.5 Fluer og skadedyr

Beskrivelse

Der tilstræbes på ejendommen en god orden, staldhygiejne og gødningshåndtering, så risikoen for gener foranlediget af fluer, rotter og mus forebygges og begrænses.

Generelt vil ejendommen blive renholdt, herunder vil foderspild og frasorteret halm/wrap blive fjernet fra stalde, lagre osv og blive placeret på møddingen.

Vegetation langs fodmurene på driftsbygningerne fjernes. Huller og rørgennemføringer reparerer med net og beton. Døre og porte holdes lukkede. De generelle retningslinjer for bekæmpelse af skadedyr i henhold til statens skadedyrsbekæmpelse følges.

Bekæmpelse af skadedyr foretages efter behov. Retningslinjerne fra Aarhus Universitet følges i forhold til bekæmpelse.

Rottebekæmpelse på ejendommen forestås af regionskommunens rottefængere.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at der på tilfredsstillende vis er redegjort for, hvorledes forekomst af fluer og rotter m.m. vil blive forebygget og eventuelt bekæmpet, således at gener heraf undgås. Endvidere er det kommunens vurdering, at følges vilkårene i denne tilladelse, burde der ikke opstå væsentlige fluegener eller problemer med rotter. For at sikre at eventuelle gener for omkringboende begrænses, stilles der dog vilkår vedrørende skadedyrsbekæmpelse.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. fluebekæmpelse og rottesikring.

7.6 Transport

Beskrivelse

Transport til og fra ejendommen foregår via Sursænkevej, og antallet af forventede transporter ved ansøgt drift er angivet i tabellen herunder.

Tabel 7 Opgørelse af forventede antal årlige transporter til og fra LI. Sursænkegård

Type transport	Transport ansøgt drift antal læs/år
Levering af foder	Henter selv hver 14. dag
Udbringning af dybstrøelse	Hver 3. måned (3 læs pr. gang)
Hjemkørsel af wrapballe	5 læs pr. år
Hjemkørsel af halm	1 x pr. måned i vinterhalvåret
Personbiltransport (elever og pensionærer, dyrlæge, smed mv.)	30 stk./dag
Dyr til DAKA	1-2 stk./år
Total	56 stk./år + personbiltransport

Kommunens vurdering

Det er kommunens vurdering, at ind- og udkørsel til husdyrbruget til og fra LI. Sursænkegård, som sker ad egen privatvej og primært inden for normal arbejdstid, kan ske uden at give anledning til gener for omkringboende. Selve belastningen af det lokale vejnet reguleres af den relevante vejlovgivning, mens færdsel på offentlig vej reguleres af færdselsloven og håndhæves af politiet. Der er ikke stillet vilkår i forhold til transport.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. transport.

8 AMMONIAKTAB OG NATURPÅVIRKNING

I dette afsnit beskrives ammoniakemissionen fra husdyrbruget og opfyldelsen af BAT-krav, og det vurderes, i hvor høj grad ammoniakemissionen påvirker beskyttet natur og sårbare arter.

8.1 Ammoniakemission og BAT-krav

Beskrivelse

I ansøgningsskemaet er der foretaget beregninger af ammoniakemissionen fra staldanlæg og lagre i nudrift/8-årsdrift og ansøgt drift. For hvert staldafsnit er ammoniakemissionen beregnet ved at gange størrelsen af produktionsarealet med emissionsfaktoren for den pågældende dyretype og staldsystem. Tilsvarende beregnes emissionen fra gylleopbevaring ved at gange det ansøgte overfladeareal for gyllebeholdere med en emissionsfaktor for typen af gødning.

I ansøgningsskemaet er der foretaget beregninger af ammoniakemissionen fra staldanlæg og lagre i nudrift/8-årsdrift og ansøgt drift. For hvert staldafsnit er ammoniakemissionen beregnet ved at gange størrelsen af produktionsarealet med emissionsfaktoren for den pågældende dyretype og staldsystem. Tilsvarende beregnes

emissionen fra gylleopbevaring ved at gange det ansøgte overfladeareal for gyllebeholdere med en emissionsfaktor for typen af gødning.

Tabel 8. Opgørelse af ammoniakemissionen fra stalde og lagre på LI. Sursænkegård før og efter ændringerne

Ammoniakemission fra husdyranlægget (kg NH ₃ -N/år)				
Drift	Staldafsnit	Lagre	I alt	Meremission efter udvidelse
Ansøgt drift	486	68	554	+250
Nudrift	235	68	304	-
8-års drift	235	68	304	-

Den samlede emission fra anlægget overskrider ikke 750 kg N/ha/år og der skal således ikke tages stilling til BAT, jf. Husdyrbruglovens § 27, stk. 2.

Kommunens vurdering

Når et husdyrbrug har en ammoniakemission på mindre end 750 kg NH₃-N/år, er der i henhold til §25 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen ingen krav anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT). I Husdyrgodkendelse.dk er totalemissionen af ammoniak fra LI. Sursænkegård beregnet til 554 kg NH₃-N/år, hvorfor der ikke er krav om BAT.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår omkring, hvorledes de forskellige staldafsnit skal indrettes i forhold til gulvtyper, hvilket fremgår af vilkår 2.3.6 pkt. 11.

8.2 Ammoniakdeposition til naturområder

Beskrivelse

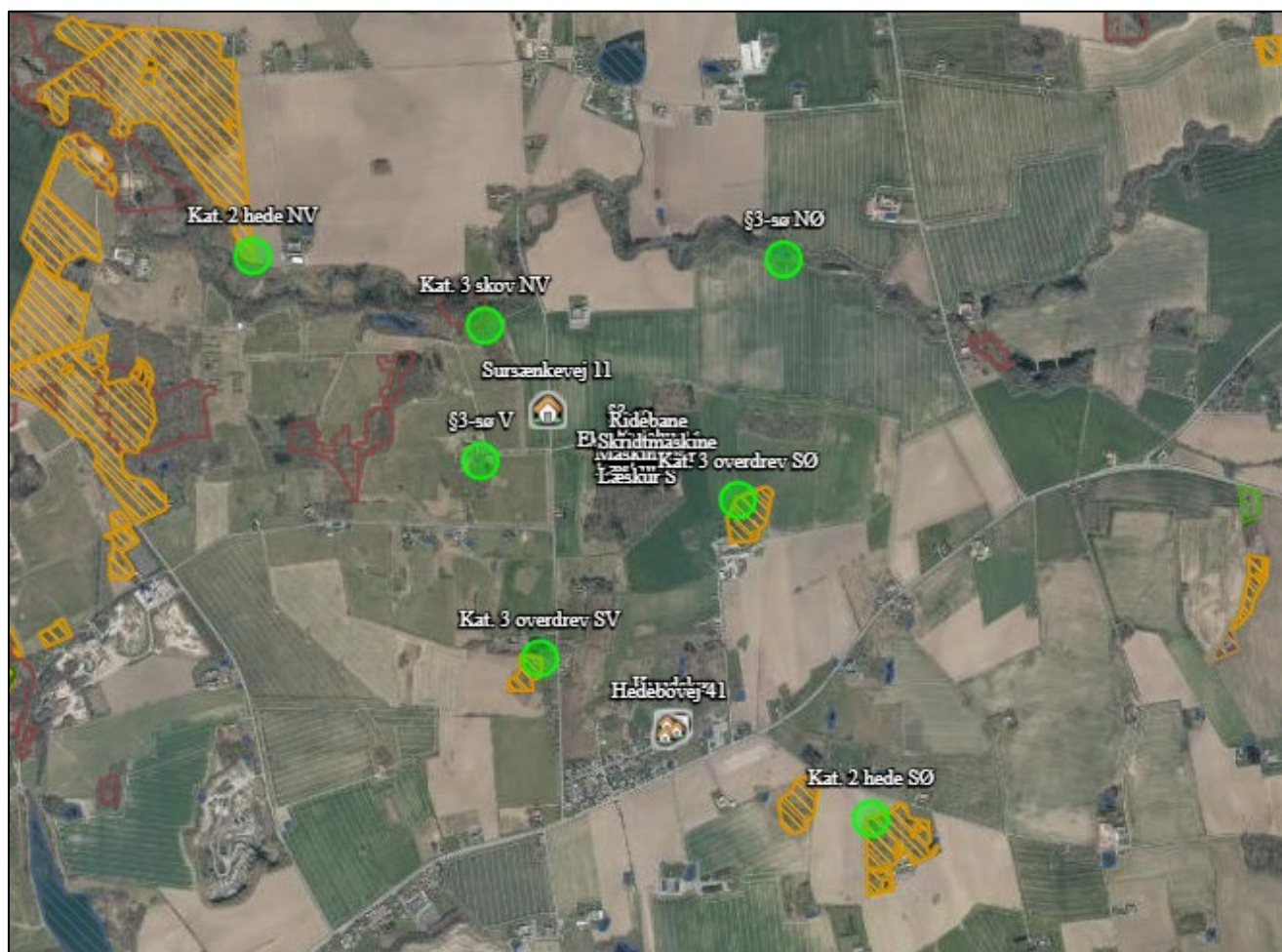
Ammoniakemissionen fra den ansøgte produktion på LI. Sursænkegård bevirker, at omkringliggende arealer vil blive påvirket med nedfald af ammoniak. I ansøgningssystemet er der foretaget beregning af denne ammoniakdeposition til beskyttede naturområder samt beskyttede søer i området. Beliggenheden af beregningspunkterne tættest på anlægget fremgår af kortet figur 8.

Resultatet af beregningen af ammoniakdeposition i de angivne punkter i ansøgt drift kan ses i tabel 9.

Tabellen viser de beregnede værdier for den totale ammoniakdeposition fra husdyrbrugets stalde og lagre, og den ammoniakdeposition, som den ansøgte produktion forårsager i forhold til henholdsvis nudrift og driften 8 år før ansøgningstidspunktet (8-års-driften).

Figur 8. Beregningspunkter for ammoniak i området omkring LI. Sursænkegård.

Figur 8. Beregningspunkter for ammoniak i området omkring LI. Sursænkegård (angivet med rød stjerne).

Resultatet af beregningen af ammoniakdeposition i de angivne punkter i ansøgt drift kan ses i tabel 9. Tabellen viser de beregnede værdier for den totale ammoniakdeposition fra husdyrbrugets stalde og lagre, og for merdepositionen, der er den ekstra ammoniakdeposition, som den ansøgte produktion forårsager i forhold til henholdsvis nudrift og driften 8 år før ansøgningstidspunktet (8-års-driften).

Tabel 9. Beregningspunkter for ammoniak i området omkring LI. Sursænkegård.

Naturtyper	Målepunkt	Totaldeposition (kg NH ₃ -N/år)	Merdeposition Nudrift (kg NH ₃ -N/år)	Merdeposition 8-års drift (kg NH ₃ -N/år)
Kategori 1-natur "Elle- og askeskov"	Natura 2000-område N186 Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne	0,0	0,0	0,0
Kategori 2-natur "Ege-blandskov"	Natura 2000-område N186 Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne	0,1	0,1	0,0
Kategori 2-natur "Overdrev"	Ved Erlandsgård	0,0	0,0	0,0
Kategori 2-natur "Overdrev"	Vest for Risholm	0,0	0,0	0,0
Kategori 3-natur	Skov V	0,0	0,0	0,0
	Overdrev V	0,0	0,0	0,0
	Skov SV	0,0	0,0	0,0

Anden natur	Sø NØ	0,0	0,0	0,0
	Sø V	0,0	0,0	0,0
	Sø ved LI. Sursænkegård	1,3	1,3	1,3

Kommunens vurdering

De ammoniakfølsomme naturområder opdeles i kategori 1-natur, kategori 2-natur og kategori 3-natur. Beskyttelsesniveauet for kategori 1-natur og kategori 2-natur omfatter en forbudszone på 10 m, hvor der ikke må etableres, udvides eller foretages ændringer af stalde eller gødningsopbevaringsanlæg, samt krav til den tilladte totaldeposition. Beskyttelsesniveauet for kategori 3-natur kan efter en konkret vurdering være et krav om en maksimal merdeposition. Kravene er fastsat i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen og er gengivet i boksen nedenfor.

Totaldepositionen er den ammoniakdeposition, som stammer fra husdyrbrugets stalde og lagre - både fra den eksisterende og den ansøgte drift. Merdepositionen er den ekstra ammoniakdeposition, som den ansøgte drift forårsager. Merdepositionen skal beregnes ud fra alle etableringer, udvidelser eller ændringer foretaget siden 2007 (8-års driften).

Kategorisering og beskyttelsesniveau for naturtyper

Kategori 1-natur

Ammoniakfølsomme naturtyper i Natura 2000-områder, hvor et enkelt husdyrbrug maksimalt må totalbelaste med 0,2-0,7 kg N/ha/år afhængigt af beliggenheden af andre husdyrbrug i nærheden*.

Kategori 2-natur

Nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper uden for Natura 2000-områder: højmoser, lobeliesøer, heder større end 10 ha og overdrev større end 2,5 ha. Et husdyrbrug må totalbelaste med maksimalt 1,0 kg N/ha/år.

Kategori 3-natur

Anden ammoniakfølsom natur (moser samt mindre heder og overdrev) og ammoniakfølsomme skove. Ved disse naturtyper kan kommunen ud fra en konkret vurdering stille krav om en maksimal merdeposition på 1,0 kg N/ha/år.

**0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug; 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug og 0,7 kg N/ha/år ved 0 husdyrbrug.*

Kategori 1-natur

Der er mere end 5 km til nærmeste kategori 1-natur som er beliggende i Natur 2000-området Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne.

Depositionen til nærmeste kategori 1-naturområdet fra LI. Sursænkegård beregnes til 0,0 kg N/ha/år i totaldeposition ved den ansøgte produktion. Det fastsatte krav til maksimal deposition af ammoniak er 0,2-0,7 N/ha/år afhængigt af beliggenheden af andre husdyrbrug i nærheden. Det fastsatte krav til maksimal deposition af ammoniak til kategori 1-natur er overholdt.

Kategori 2-natur

Kravet til maksimal totaldeposition til kategori 2-natur er 1 kg N/ha/år. Nærmeste kategori 2-naturareal er et overdrev beliggende ca. 1,4 km sydøst for LI. Sursænkegård, hvortil der beregnes en totaldeposition på 0,0 kg N/ha/år med en udvidelse af produktionen. Det fastsatte krav til maksimal deposition af ammoniak til kategori 2-natur er overholdt.

Kategori 3-natur

For kategori 3-naturtyper skal kommunen foretage en konkret vurdering og kan på den baggrund i særlige tilfælde fastsætte vilkår med henblik på opfyldelse af krav om maksimal merdeposition af ammoniak. Ved særlige tilfælde forstås en væsentlig miljøpåvirkning af særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser. Kravet må dog ikke være under en maksimal merdeposition på 1,0 kg N/ha/år.

Nærmeste kategori 3-overdrev, -hede eller -mose, som ikke er kategori 2-natur, er to overdrev beliggende henholdsvis ca. 350 m sydøst for og 750 m sydvest for produktionsanlægget.

Overdrevet sydøst for LL. Sursænkegård påvirkes med en merdeposition på 0,1 kg N/ha/år i forhold til 8-årsdrift og nudrift, mens overdrevet sydvest for LL. Sursænkegård påvirkes med en merdeposition på 0,0 kg N/ha/år i forhold til 8-årsdrift/nudrift.

Herudover er der beregnet ammoniakdeposition til skovarealer beliggende i området omkring LL. Sursænkegård. Det nærmeste er et skovareal beliggende umiddelbart sydvest for ejendommens bygninger. Hertil beregnes en merdeposition på op til 2,9 kg N/ha/år i 8-årsdrift og nudrift. Herudover er der beregnet ammoniakdeposition til et skovareal beliggende ca. 75 m nordøst for staldbygningerne. Hertil beregnes en merdeposition på 0,5 kg N/ha/år i 8-årsdrift/nudrift. Nordvest og øst for LL. Sursænkegård ligger to skovarealer henholdsvis ca. 420 og 310 m fra staldbygningerne på LL. Sursænkegård. Disse skove påvirkes med henholdsvis 0,1 og 0,2 kg N/ha/år i merdeposition.

Merdepositioner, som ikke overstiger 1 kg N/ha/år, vurderes ikke at medføre en væsentlig påvirkning af naturområdet, mens kommunen ved merdepositioner på mere end 1 kg N/ha/år skal foretage en konkret vurdering af, om der skal fastsættes vilkår om en maksimal merdeposition med ammoniak til naturområdet.

Arealet med skov sydvest for LL. Sursænkegård modtager mere end 1 kg N/ha/år i merdeposition, og Bornholms Regionskommune har derfor vurderet, at kommunen skal foretage en konkret vurdering af påvirkningen på dette område. De to overdrev samt de øvrige skovarealer omkring LL. Sursænkegård modtager ikke mere end 1 kg N/ha/år i merdeposition, og disse vurderes derfor ikke yderligere.

Figur 9 Luftfoto med beskyttede naturområder og skov omkring LL. Sursænkegård. Pilen viser det skovareal, som der foretages en nærmere vurdering af påvirkningen.

Vurdering af skov beliggende umiddelbart sydvest for LL. Sursænkegård

I henhold til definitionen i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen § 2 gælder følgende:

En skov er ammoniakfølsom, når:

- *der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesordenen mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel »skovjordbund«,*
- *skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, f.eks. tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel »skovjordbund« (dvs. i størrelsesordenen mere end ca. 200 år), eller*
- *der i skoven er forekomst af naturskovsindikerende eller gammelskovsarter, som er medtaget på listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af § 25 i lov om skove, og arterne har væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi.*

Kommunalbestyrelsen kan i særlige tilfælde fastsætte vilkår om krav til maksimal deposition med ammoniak på kategori 3-natur. Ved særlige tilfælde forstås ift. kategori 3-natur en væsentlig miljøpåvirkning af særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser.

Ved fastsættelse af vilkår om den maksimale deposition skal kommunalbestyrelsen anvende kriterierne i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens stk. 5. Kommunalbestyrelsen kan alene stille krav til maksimal deposition, hvis området er omfattet af udpegninger m.v., jf. stk. 5, nr. 1 eller 2, og/eller har en høj naturkvalitet, samt at ammoniakbidraget fra husdyrbruget ikke er helt uvæsentligt i forhold til den påvirkning af næringsstoffer, området modtager fra andre kilder. Kommunalbestyrelsen skal i begrundelsen for vilkåret redegøre for naturtypens status i forhold til kriterierne.

Kommunalbestyrelsen skal ved vurderingen af, om der skal stilles krav til den maksimale deposition af ammoniak, inddrage

- 1) det pågældende naturområdes status i kommuneplanen, herunder særligt om det er omfattet af kommuneplanens udpegning af særlige værdifulde naturområder, rekreative områder og/eller værdifulde kulturmiljøer, samt kommuneplanens retningslinjer for varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne, de rekreative interesser og de kulturhistoriske interesser,
- 2) om det pågældende område er omfattet af fredning, handleplan for naturpleje eller anden planlagt naturindsats,
- 3) det pågældende naturområdes naturkvalitet og
- 4) kvælstofbidrag til området fra andre kilder, herunder om der er tale om et minivådområde eller et vådområde, som er udlagt med henblik på kvælstoffjernelse fra landbrugsjord, eller om området i øvrigt er påvirket fra markbidrag, eller for så vidt angår skove om de gødskes.

Skoven sydvest for LL. Sursænkegård:

Skoven er ikke vejledende udpeget som kategori 3-skov. Skoven er således på det vejledende kort med kategori 3-skov hverken registreret som naturmæssig værdifuld skov, skov med gammel skovjordbund eller som skov groet frem af sig selv på et naturareal.

På Generalstabens Topografiske Kort fra 1883-1887 ses det, at stort set hele det areal, hvor der nu er skov, havde signatur af lyng, og i det nordøstlige hjørne et lille areal med eng. På Geodætisk kort fra 1930'erne ses det tilsvarende, at langt hovedparten af arealet havde lyngsignatur. På 4cm-kort fra 1970'erne har arealet signatur som skov. Ortofoto fra 1954 viser, at en stor del af arealet på daværende tidspunkt var skov, formodentlig løvskov, men med mere lysåbne partier i den nordlige, østlige og sydvestlige del af arealet. Også luftfotos fra 1961 og 1971 viser, at det meste af arealet på daværende tidspunkt var skov.

I henhold til definitionen i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 skal en skov defineres som ammoniakfølsom skov eller kategori 3-natur, når blot et af kriterierne er opfyldt. Det er Bornholms Regionskommunes vurdering på baggrund af historiske kort og luftfotos, at skoven formodentlig er groet frem af sig selv på et tidligere hedeareal med lyng, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel »skovjordbund« (dvs. i størrelsesordenen mere end ca. 200 år). Denne vurdering understøttes af besigtigelsen, som viste, at der i skoven er store sten, som kan tyde på, at arealet ikke har været opdyrket.

Bornholms Regionskommune vurderer derfor, at skoven kan kategoriseres som ammoniakfølsom skov og hermed kategori 3-skov i henhold til definitionen i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen § 2, selvom skoven ikke fremgår af de vejledende kort med kategori 3-skov i husdyrgodkendelse.dk.

Herunder gennemgås skoven i forhold til de fire kriterier i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen:

Status i kommuneplanen mv.

Skoven ved LL. Sursænkegård er i kommuneplan 2020 omfattet af en udpegning som eksisterende natur som en del af Grønt Danmarkskort. Skoven er omfattet af udpegningen, da den er fredskov. Skoven er ikke beliggende i en udpeget eksisterende eller potentiel økologisk forbindelse i Grønt Danmarkskort.

Fredning, naturplejeindsats mv.

Skoven er fredskov. Området er ikke fredet og ikke omfattet af nogen handleplan for naturpleje. I det nordøstlige hjørne af skoven er en lille sø, som er beskyttet i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3. Det kunne ved besigtigelse af skoven konstateres, at nordlige del af skoven afgræsses af heste.

Skovens naturkvalitet

Bornholms Regionskommune besøgte skoven den 25. oktober 2024. Skoven er en blandet løvskov, hvor de dominerende træarter er vortebirk og almindelig eg. Den nordligste del af skoven er hegnet og afgræsses af heste. Skoven er meget lysåben med nedbidt græs og meget brombær. Der er store sten og mos på skovbunden. Skoven fremstår i nogen grad som næringsrig.

Den sydlige del af skoven, som er uden for indhegningen og ikke afgræsses, udgør størstedelen af skoven. Denne del af skoven har i modsætning til den nordlige del af skoven mere underskov og bundvegetation. Skoven består primært af vortebirk, eg og brombær. En del af skoven er tæt undervokset af ahorn. Meget af skoven er svært fremkommelig på grund af tæt krat af brombær samt underskov. Forekomst af lysesiv og knopsiv indikerer, at der er en vis fugtighed i skoven.

Af positive strukturer kan bemærkes, at der er en naturlig hydrologi. Af negative strukturer kan bemærkes, at dele af skoven var domineret af brombær i underskoven.

Der blev ved besigtigelsen registreret 32 plantearter i den nordligste del af skoven, som afgræsses af heste. Heraf er tre arter positivarter (værdifulde arter). Der er ikke registreret nogen problemarter. De registrerede positivarter er hassel, almindelig mangeløv og brunelle. I den sydlige del af skoven, som ikke afgræsses, blev der registreret 35 plantearter. Heraf er fem arter positivarter (værdifulde arter) og ingen problemarter. De registrerede positivarter er almindelig mangeløv, gul snorre, kristtorn, almindelig brunelle og græsbladet fladstjerne. Gul snorre og græsbladet fladstjerne blev kun registreret i skovens sydligste hjørne, hvor der er en lysning med overdrevsarter. Besigtigelsesdata kan ses på Danmarks Miljøportal her: [Danmarks Miljøportal](#) og her [Danmarks Miljøportal](#)

Indikatorarter:

Der er ved besigtigelsen af skoven fundet én art, der er naturskovsindikerende eller gammelskovsart fra listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af skovlovens § 25. Det er arten kristtorn, som er fundet i den sydligste del af skoven.

Herudover er nogle af arterne såkaldte 'Wulf'-arter ('Wulf' refererer til en tysk undersøgelse af Monika Wulf, der for store dele kan overføres til danske forhold)². Wulf-arter vokser signifikant hyppigere i gammel skov. De Wulf-arter, der blev fundet i urtelaget i skoven, er: *korbær* og *enblomstret flitteraks* (begge registreret i den sydligste del af skoven). Herudover er seks af de registrerede træ- og buskearter også Wulf-arter. Samtidig er der også registreret nogle arter i skoven, som ifølge Wulf-undersøgelsen indikerer nyere skov. Der er tale om arterne stor nælde (registreret i den nordligste del af skoven) samt lav ranunkel og rød-el.

Bornholms Regionskommune har ikke registreret rødlistede eller fredede arter i skoven. Bornholms Regionskommune har dog kun registreret plantearter og ikke f.eks. svampe, insekter mm. Endvidere er det ikke alle plantearter, som er synlige og kan erkendes på besigtigelsestidspunktet den 25. oktober. Bornholms Regionskommune har gennemgået de tilgængelige databaser Naturbasen og Arter.dk, og heller ikke i disse er der registreret forekomster af rødlistede eller fredede arter eller af andre arter i skoven.

Skovtype:

Skovtypen vurderes ikke at kunne karakteriseres som en habitatskovtype.

Samlet vurdering af naturkvalitet:

Samlet vurderes det, at skoven har en moderat naturkvalitet. Skoven har ikke karakter af plantet skov, og skovbunden med store sten vidner om, at arealet formodentlig ikke har været dyrket. Men der er registreret relativt få positivarter og indikatorarter (en art fra listen over naturskovs- og gammelskovsindikerende arter og to såkaldte 'Wulfarter' i urtelaget (alle fundet i den sydligste del af skoven)). Dog skal der tages forbehold for, at besigtigelsen ikke er udført på det bedste tidspunkt, hvorfor der kan være flere plantearter, som kan registreres i skoven f.eks. i foråret.

Skovtypen vurderes ikke at udgøre en habitatskovnaturtype. Den store forekomst af brombær betyder, at bundvegetation med græsser og bredbladede urter i større dele af skoven ikke har meget plads.

4) Kvælstofbidrag til området fra andre kilder

Baggrundsdepositionen i området beregnes til 11,2 kg N/ha/år beregnet som et gennemsnit over de seneste tre års data 2020-2022.

Der er anvendt ruheden 'Skov' for skoven. Det nærmeste beregningspunkt i forhold til LL. Sursænkegård er sat i skovens nordøstlige hjørne umiddelbart sydvest for ejendommens bygninger. Totaldepositionen til skoven fra den ansøgte produktion på LL. Sursænkegård er her beregnet til 6,1 kg N/ha/år. Når baggrundsdepositionen og depositionen fra den ansøgte produktion på LL. Sursænkegård lægges sammen, fås en samlet deposition til skoven på 17,3 kg N/ha/år. Der er endvidere indsat et beregningspunkt lidt længere mod syd, hvor den afgræssede del af skoven ophører. Her beregnes totaldepositionen til skoven fra den ansøgte produktion på LL. Sursænkegård til 1,7 kg N/ha/år. Når baggrundsdepositionen og depositionen fra den ansøgte produktion på LL. Sursænkegård lægges sammen, fås her en samlet deposition på 12,9 kg N/ha/år.

Der ligger en større husdyrproduktion (kvæg) ca. 400 sydøst for LL. Sursænkegård og ca. 180 m sydøst skov skoven. Bornholms Regionskommune vurderer, at der kan være en påvirkning på især den sydlige del af skoven med ammoniak fra denne produktion. Skoven gødes formodentlig ikke.

Skoven påvirkes allerede af kvælstofbidrag fra produktionen på LL. Sursænkegård, hvor der har været heste i en årrække. Ammoniakdepositionen til skoven fra produktionen på LL. Sursænkegård ved nudrift og 8 års-drift kan ud fra tallene i ansøgningsskemaet i husdyrgodkendelse.dk beregnes til at ligge på 3,2 kg N/ha/år tættest på LL. Sursænkegård og 0,4 kg N/ha/år ved beregningspunktet lidt længere mod syd i skoven. Det ansøgte

² Wulf M. 2003: Preference of Plant Species for Woodlands With Differing Habitat Continuities – Flora 198: 444-460. Anvendt i Aude A. og Reddersen J.: Hvad styrer den botaniske naturkvalitet i mindre løvskove i det danske landbrugsland? - Flora og Fauna, 114. årgang udgivet af Naturhistorisk Forening for Jylland [FloraogFauna2008-1.pdf \(jydsknaturhistorisk.dk\)](#)

projekt belaster skoven yderligere med en merdeposition i forhold til nudrift og 8 års-drift på 2,9 kg N/ha/år tættest på LL. Sursænkegård og 1,3 kg N/ha/år ved beregningspunktet længere mod syd i skoven.

Skoven ligger på et let skrånende areal, og det er Bornholms Regionskommunes vurdering på baggrund af kort med højdekurver og kort med vandets strømningsveje, at skoven modtager overfladenær afstrømning fra dyrket landbrugsjord syd for skoven.

Tålegrænser

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i flere nyere afgørelser lagt afgørende vægt på naturtypernes tålegrænser for kvælstofdeposition. De senest opdaterede tålegrænser fremgår af 'Opdatering af empirisk baserede tålegrænser – Notat fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi'³ fra september 2018. Tålegrænse for de danske naturtyper er vist i tabellen herunder.

Tabel 10 Tålegrænser for kvælstofdeposition for danske naturtyper. Tabel fra 'Opdatering af empirisk baserede tålegrænser – Notat fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi' september 2018.

Naturtype	Tåle-grænse	Differentiering
Overdrev	10-25	¹ sure overdrev 10-15, kalkholdige overdrev 15-25
Klit	8-20	grå klit og grønsværklit 8-15, øvrig klit 10-20
Hede	10-20	der kan være klit kortlagt som § 3 hede
Fersk eng	15-25	^{1,2}
Strandeng	30-40	^{1,2}
Mose (og kær)	5-30	højmoser 5-10, hængesæk, tørvelavninger 10-15, fattigkær og hedemoser 10-20, kalkrige moser og væld, rigkær 15-30
Løvskov	10-20	Skovbevoksede tørvemoser 10-15
Nåleskov	10-20	

¹ Bør ikke anvendes for arealer med kulturgræsland / hvor den væsentligste påvirkning er en hidtil lovlig landbrugsmæssig. Dette vil primært gælde engarealer og bør ses over en længere tidsperiode. Intervallet dækker således som udgangspunkt 'naturenge'. Se også note 2.

² Den atmosfæriske afsætning skal ses i sammenhæng med andre tilførsler, fx med overfladenær afstrømning.

Tålegrænserne er angivet som forholdsvis brede og overlappende intervaller for de enkelte naturtyper. Intervallet er et udtryk for variationen i følsomhed inden for naturtypen. Tålegrænsen for et konkret areal fastsættes ud fra en konkret vurdering.

Det fremgår af notatet om empirisk baserede tålegrænser, at de angivne tålegrænser for naturtyperne overdrev og enge (ferske enge og strandenge) ikke bør anvendes for arealer med kulturgræsland, og/eller arealer, hvor den væsentligste påvirkning er en hidtil lovlig landbrugsmæssig påvirkning, og at den atmosfæriske afsætning i forhold til naturtypen enge (ferske enge og strandenge) skal ses i sammenhæng med andre tilførsler, herunder eksempelvis overfladenær afstrømning. De nævnte begrænsninger i tålegrænsernes anvendelighed er ikke anført ved de øvrige angivne naturtyper klit, hede, mose, løv- og nåleskov. Det følger af Miljø- og Fødevareklagenævnets praksis⁴, at det ikke kan udelukkes, at der i særlige tilfælde også for enkelte andre naturtyper kan gælde samme begrænsning i anvendeligheden af de generelle tålegrænser, og at der derfor også for andre naturtyper vil kunne foretages en konkret vurdering.

Det følger af Miljø- og Fødevareklagenævnets praksis i sager efter [husdyrbrugloven](#), at der skal fastsættes en konkret tålegrænse for kategori 3-natur. Der vil som udgangspunkt ikke være tale om en tilstandsændring - og dermed en væsentlig påvirkning på miljøet - såfremt den samlede ammoniakpåvirkning af naturområdet

³ [Opdatering af empirisk baserede tålegrænser \(au.dk\)](#)

⁴ Se f.eks. klagenævnsafgørelse 20/08016 [Afgørelse i Miljø- og Fødevareklagenævnet \(naevneneshus.dk\)](#)

efter godkendelse af det ansøgte ligger inden for en konkret fastsat tålegrænse, inden for tålegrænseintervallet for den pågældende naturtype.

Omvendt må det forstås, at overskridelse af den øvre tålegrænse for en kategori 3-naturtype vil medføre en væsentlig ammoniakpåvirkning, som vil kunne medføre en tilstandsændring.

Skove generelt har et tålegrænseinterval på 10-20 kg N/ha/år.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker i nyere afgørelser, at parametre såsom vegetationens udbredelse, dominerende arter, jordbundsforhold, forhistorie, skov-struktur, drift (herunder fraførsel af næringsstoffer med fældet træ mv.) og hydrologi kan have betydning for fastsættelse af et konkret tålegrænseinterval for skove.

Af rapporten 'Ammoniakfølsomme skove – kortlægning og vejledning' fra Københavns Universitet, 2016⁵ fremgår det, at der er en række faktorer, som beskrevet i Tabel 6, som påvirker skovens kvælstoffølsomhed og dermed den konkrete tålegrænse. Det fremgår, at man som udgangspunkt kan anvende midtpunktet for intervallet, medmindre der er faktorer nævnt i Tabel 11, der tilsiger at bruge den laveste eller højeste værdi i tålegrænseintervallet.

Tabel 11 Forhold der kan påvirke kvælstoffølsomhed og dermed hvilken del af tålegrænseintervallet, der er relevant. Fra rapporten 'Ammoniakfølsomme skove – kortlægning og vejledning', Københavns Universitet, 2016.

Faktorer der indikerer højere N-følsomhed (brug laveste del af tålegrænseintervallet)	Faktorer der indikerer lavere N-følsomhed (brug højeste del af tålegrænseintervallet)
Forekomst af sjældne eller truede arter	
Høj arts-score (fra HNV-skovkort eller Biodiversitetskort)	Lav arts-score
Urørt skov, fredede områder	
Rand eller småskov mod åbent land i retning vest og sydvest	Skove med kontinuerlig skovdrift (tynding og hugst)
	Udpeget skov 'beskyttet' af anden skov i retning mod husdyrbruget
	Tilgroningsskov på morbund
	Plantageareal med ikke hjemmehørende træer

Bornholms Regionskommune vurderer herunder en række parametre for skoven i forhold til deres indflydelse på tålegrænsen. Der er taget udgangspunkt i parametrene nævnt i Tabel 11 ovenfor suppleret med parametrene jordbundsforhold og hydrologi, som er nævnt i klagenævnsafgørelser.

Tålegrænseintervallet for skove er 10-20 kg N/ha/år. Bornholms Regionskommune tager udgangspunkt i midtpunktet i intervallet, som er 15 kg N/ha/år. En sur og grovkornet sandjord vurderes at være mere følsom end en neutral og næringsrig lerjord.⁶ Hele området er kategoriseret som moræneler. Jordbunden i selve skoven er ikke klassificeret på det jordtypekort, kommunen har tilgængeligt, men jordbunden omkring skoven er klassificeret som sandblandet lerjord, og jordbunden nord for skoven som lerjord. Det er kommunens vurdering, at da

⁵ Gundersen, P., & Johannsen, V. K. (2016). *Ammoniakfølsomme skove – kortlægning og vejledning*. Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet. IGN Rapport

⁶ Knud Tybirk, Danmarks Miljøundersøgelser og Villy Jørgensen, Danmarks JordbrugsForskning (1999). *Ammoniak i landbrug og natur. Jordbrug og Miljø 1*. De daværende Miljø- og Energiministerium og Danmarks Miljøundersøgelser.

naturgrundlaget i området er lerjord, er jordtypen mindre følsom, hvorfor udgangspunktet på 15 kg N/ha/år kan hæves til 16 kg N/ha/år.

Herunder er de forskellige forhold og kommunens vurdering af deres betydning for tålegrænsen sat ind i en tabel. For hver parameter er påvirkningen vurderet på en skala fra 0 til 1. Faktorer, der indikerer højere N-følsomhed, trækker tålegrænsen ned, mens faktorer, der indikerer højere N-følsomhed, trække tålegrænsen op.

Tabel 12 Tabellen viser forskellige forhold, som kan påvirke tålegrænsen, og Bornholms Regionskommunes vurdering af, hvordan disse konkret påvirker tålegrænsen for skoven sydvest for LL. Sursænkegård.

Indikatorer	Påvirkning på tålegrænsen anslået	Bemærkninger
<i>Som udgangspunkt anvendes midtpunktet i tålegrænseintervallet</i>	15 kg N/ha/år	<i>Som beskrevet ovenfor.</i>
Faktorer, der indikerer højere N-følsomhed		
Forekomst af sjældne eller truede arter	0	Der er ikke registreret sjældne eller truede arter.
Høj artsscore (fra HNV-Skovkort eller Biodiversitetskort)	-0,2	Høj artsscore ikke tilstede på HNV-skovkort eller biodiversitetskort. Fund af henholdsvis 32 og 35 plantearter i den nordlige og sydlige del af skoven ved besigtigelse, heraf 3-5 positivarter, én § 25-art, 2 Wulf-arter (+træer og buske) og ingen rødlistede eller fredede arter vurderes at være et relativt lavt antal arter og indikatorarter.
Urørt skov, fredede områder	0	Ikke tilstede.
Rand eller småskov med åbent land i retning mod vest og sydvest	-1	Skoven er åben mod vest og sydvest. Den nordlige del af skoven, som påvirkes mest af produktionen på LL. Sursænkegård, er dog beskyttet af skoven mod syd.
Faktorer, der indikerer lavere N-følsomhed		
Lav artsscore	+0,8	Skoven har på HNV-skovkortet og biodiversitetskort en score i den laveste del af skalaen. Der er kun fundet én § 25-art og ingen rødlistede arter. Der er fundet relativt få positivarter og Wulf-arter.
Skove med kontinuerlig skovdrift	+1	Ejer har oplyst, at man for få år siden har foretaget tynding i skoven på baggrund af professionel rådgivning. Der vurderes således at være skovdrift i skoven.
Skov 'beskyttet' af anden skov i retning mod husdyrbruget	0	Der er ikke anden skov mellem LL. Sursænkegård og skoven.
Tilgroningsskov på morbund	0	Defineret som tilgroningsskov på gammel hedejord (morbund med et betydeligt tørvelag på næringsfattige jorde). Der er ifølge de historiske kort tale om en tilgroningsskov på gammel hedejord. Der sås dog ikke lyng på arealet, som umiddelbart virkede mere næringsrigt.
Plantageareal med ikke hjemmehørende træer	0	Ikke tilstede.
Andre faktorer		
Jordbundsforhold	+1	Lerjord er mindre følsom end sandjord. Da naturgrundlaget i området er lerjord, vurderes det, at jordbundsfor-

		holdene er mindre følsomme.
Hydrologi/ overfladenær afstrømning til skoven	+1	Skoven ligger på let skrånende terræn, hvor der strømmer overfladevand til skoven fra markarealer beliggende syd for skoven. Der er dog tale om markarealer, som en stor del af tiden ligger som græs, hvorfor næringsudvaskningen fra arealerne vurderes at være begrænset i forhold til arealer, som dyrkes med afgrøder hvert år. Skoven vurderes til en vis grad at være mindre følsom for luftbåren ammoniak, da den i forvejen i nogen grad påvirkes med tilstrømmende overfladevand.
Samlet anslået tålegrænseværdi (afrundet)	17,6 kg N/ha/år Afrundet til ca. 18 kg N/ha/år	Afrundes for at tage højde for usikkerhed.

Bornholms Regionskommune vurderer på baggrund af metoden, som vist i Tabel 12, at skovens tålegrænse kan anslås til at ligge i den højere ende af tålegrænseintervallet på ca. 18 kg N/ha/år. Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at den nordlige del af skoven er mindre følsom, og den sydlige del af skoven mere følsom.

Den ansøgte produktion på LL. Sursænkegård medfører en samlet påvirkning af skoven på op til ca. 17,3 kg N/ha/år og medfører således ikke overskridelse af den anslåede konkrete tålegrænse på ca. 18 kg N/ha/år og heller ikke af det øvre tålegrænseinterval for skov på 20 kg N/ha/år.

Bornholms Regionskommune vurderer derfor, at idet en merpåvirkning med op til 2,9 kg N/ha/år fra LL. Sursænkegård ikke vil medføre en overskridelse af tålegrænsen, vil det heller ikke resultere i en væsentlig påvirkning af skovens tilstand.

Bornholms Regionskommune vurderer på baggrund af ovenstående, at der ikke er grundlag for at stille krav til den maksimale deposition af ammoniak til skoven.

Anden natur

Der er beregnet ammoniakdeposition til søer beliggende i området omkring LL. Sursænkegård - i alt fire søer. Det er beregnet, at søerne påvirkes med merdepositioner fra produktionen på LL. Sursænkegård på mellem 0,0 og 1,3 kg N/ha/år set i forhold til 8-årsdrift/nudrift. Kun én af søerne påvirkes med en merdeposition fra produktionen på LL. Sursænkegård på mere end 1 kg N/ha/år. Der er tale om en sø, som er beliggende i umiddelbar nærhed af LL. Sursænkegård med ca. 30 m afstand til hestestalden.

Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens beskyttelsesniveau for ammoniak omfatter ikke søer, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Men i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3 kan kommunen ikke godkende en påvirkning, som vil medføre ændringer i tilstanden af naturtyperne.

Merbidrag på op til 1 kg N/ha/år vurderes generelt ikke at kunne medføre en væsentlig påvirkning af lokaliteten. Der vurderes således ikke at ske nogen væsentlig påvirkning af de fleste af søerne omkring LL. Sursænkegård. Dog overstiger merdepositionen for én sø 1 kg N/ha/år.

Det følger af Miljø- og Fødevarerklagenævnets praksis i sager efter husdyrlovgivningen, at der i forhold til natur, der er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, som udgangspunkt ikke vil være tale om en tilstandsændring – og dermed en væsentlig virkning på miljøet – såfremt den samlede ammoniakpåvirkning af naturområdet efter godkendelse af det ansøgte ligger indenfor en konkret fastsat tålegrænse, indenfor det gældende tålegrænseinterval for den pågældende naturtype.

Bornholms Regionskommune har derfor foretaget en nærmere vurdering af ammoniakpåvirkningen på søen ved LL. Sursænkegård, som modtager mere end 1 kg N/ha/år.

Bornholms Regionskommunes besøgtede søen den 25. oktober 2024⁷. Søen er beliggende i kanten af en skov tæt på gården. Skoven afgræsses af heste, og søen indgår i indhegningen. Søen har mudrede bredder og brunt/uklart vand. Søen omkranses af rød-el og ask mod syd, og der er nedfald af blade i søen. I kanten vokser lidt bittersød natskygge. Ellers ses ingen vandplanter. Søen vurderes ud fra sin karakter, vegetation og beliggenhed at være en næringsrig sø. Der sker muligvis en vis tilstrømning til søen med næringsrigt overfladevand fra arealer sydøst for søen, og heste, som græsser på arealet, kan tilføre næring til søen.

Der er ikke fastsat generelle tålegrænser for søer. I habitatdirektivet er søer inddelt i fem typer. Af disse er de fire næringsfattige søtyper med fastsatte tålegrænser på 5-10 kg N/ha/år, og den femte er næringsrige søer og vandhuller, som der ikke er fastsat tålegrænser for (naturtype 3150)⁸. Naturtypen næringsrige søer og vandhuller omfatter de fleste danske småsøer og vandhuller. Mange søer og vandhuller er eutrofierede som følge af næringstilførsel fra andre kilder end ammoniakdeposition, hvorfor der ikke er fastsat tålegrænser for ammoniakdeposition⁹. De fleste søer er endvidere begrænsede af fosfor og ikke af kvælstof.

Figur 10 Luftfoto med søen ved LL. Sursænkegård beliggende sydvest for gården markeret med blå skravering og rød pil.

⁷ Besigtigelsesdata kan ses her: [Danmarks Miljøportal](#)

⁸ Opdatering af empirisk baserede tålegrænser – Notat fra DCE- Nationalt Center for Miljø og Energi, 2018 ([Opdatering af empirisk baserede tålegrænser \(au.dk\)](#))

⁹ Samme som ovenfor.

Bornholms Regionskommune vurderer ud fra søens karakter, vegetation og beliggenhed, at der er tale om en næringsrig sø, som dermed tilhører typen af søer, som der ikke er fastsat tålegrænser for.

Det er på baggrund heraf Bornholms Regionskommunes vurdering, at påvirkningen med atmosfærisk deposition af kvælstof ikke i sig selv vurderes at kunne medføre en væsentlig tilstandsændring af søen. Der stilles derfor ikke krav om maksimal deposition til søen.

Påvirkning af Natura 2000-områder

LI. Sursænkegård er beliggende ca. 5 km fra nærmeste Natura 2000-område Almindingen. Som det ses af tabellen, er ammoniakpåvirkningen til natur i placeret i Natura 2000-området beregnet til 0,0 kg N/ha/år. Det vurderes på denne baggrund, at Natura 2000-området ikke påvirkes af dyreholdet på LI. Sursænkegård.

Påvirkning af arter med særlige beskyttelseskrav (bilag IV-arter)

EU-landene har vedtaget fælles regler om at beskytte naturen. Habitatdirektivet forpligter medlemslandene til at træffe de nødvendige foranstaltninger til at indføre en streng beskyttelsesordning i det naturlige udbredelsesområde for dyrearter, som står på bilag IV. Beskyttelsen af arterne handler blandt andet om at sikre arterne mod at blive efterstræbt (jagt, indsamling, ødelæggelse af æg og yngel). Men medlemslandene skal også sikre, at arternes yngle- og rasteområder ikke beskadiges eller ødelægges. Viden om arternes forekomst og udbredelse opdateres løbende, bl.a. gennem det nationale program for overvågning af vandmiljø og natur (NO-VANA).

Det fremgår af habitatbekendtgørelsens § 10, at der ikke kan gives tilladelse, dispensation, godkendelse m.v., hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, eller ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, i alle livsstadier.

Det fremgår af Miljøstyrelsens vejledning om miljøregulering af husdyrhold, at "Kommunen skal derfor altid foretage en vurdering af, om der inden for 300 m fra punktkilden (inden for denne afstand kan en påvirkning henføres til punktkilden) ligger områder, som kan rumme bilag IV-arter (typisk vandhuller, moser eller solåbne græsarealer), og om der er registreret en forekomst af arten."

Inden for 300 m fra produktionsanlægget på LL. Sursænkegård ligger ovenfor omtalte sø samt en sø i haven ca. 17 m nordvest for gårdens stuehus. Herudover ligger der inden for 300 m nogle skovarealer.

Bornholms Regionskommune har gennemgået registrerede data i de tilgængelige databaser Naturbasen samt Arter.dk. Der er i databaserne ingen registreringer af Bilag IV-arter i de to søer eller i øvrigt inden for 300 af bygningerne på LL. Sursænkegård. Den nærmeste registrering af Bilag IV-arter er en registrering af løvfrø ca. 550 m syd for LL. Sursænkegård.

I ansøgningssystemet er der beregnet ammoniakdeposition til søerne, som er beliggende tættere end 300 m på LL. Sursænkegård. Til søen i haven er der beregnet en merdeposition på mindre end 1 kg N/ha/år, og det er på baggrund heraf Bornholms Regionkommunes vurdering, at der ikke sker en væsentlig påvirkning af naturtypen og dermed heller ikke af naturtypens eventuelle potentiale som levested for Bilag IV-arter. For søen beliggende ca. 30 m sydvest for ejendommens bygninger er det i ovenstående afsnit vurderet, at ammoniakdepositionen ikke medfører en væsentlig påvirkning af søens tilstand, og det er på baggrund heraf Bornholms Regionskommunes vurdering, at det ansøgte heller ikke medfører en væsentlig påvirkning af søens potentiale som eventuelt muligt levested for Bilag IV-arter.

Skove kan udgøre levesteder for flagermus, som kan have yngle- og rasteområder i træer med hulheder og sprækker. Idet det ansøgte ikke medfører, at der skal ske skovning af nogen træer eller indeholder andre tiltag, som kunne påvirke flagermus, vurderer Bornholms Regionskommune, at det ansøgte ikke har nogen væsentlig påvirkning på eventuelt forekommende flagermus i området.

På ovenstående baggrund vurderer Bornholms Regionskommune samlet set, at den ansøgte udvidelse ikke medfører en væsentlig påvirkning af bilag IV-arter eller fører til ødelæggelse eller beskadigelse af yngle- og rasteområder for Bilag IV-arter.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. ammoniakdeposition til naturarealer.

9 MULIGE DRIFTSFORSTYRRELSER OG UHELD

I dette afsnit beskrives mulige uheld, der kan føre til væsentlig forøget forurening af luft, jord, overflade- og grundvand samt skade på mennesker, dyr og planter i forhold til normal drift. Desuden beskrives foranstaltninger til begrænsning af risici.

Beskrivelse

LI. Sursænkegård drives med hestehold samt et par geder, og driften er, sammenlignet med fx større grise- og malkekvægbedrifter, ekstensiv og robust ift. mulige driftsforstyrrelser og uheld. Der er ikke gyllesystem ifm. staldene, og der er ikke spildevand fra malkning og rengøring. Der opbevares ikke olie, pesticider eller handelsgødning på ejendommen, og veterinærmedicin kun i meget begrænsede mængder.

Mulige uheld koncentrerer sig derfor om korrekt håndtering og udbringning af dybstrøelse.

Mulige uheld med veterinær medicin: Der er risiko for punktforurening, hvis veterinærmedicin håndteres lemlædigt. Forebyggelse sker ved at opbevarer medicinen forsvarligt, og levere evt. medicinrester retur til dyrlæge eller apotek.

Minimering af gene og forurening ved uheld

Olie: Ved oliespild fra maskiner opsuges spild med f.eks. savsmuld eller kattegrus.

Medicin: Uheld med udslip af medicin forebygges ved altid at opbevare veterinærmedicin på korrekt; også medicin, som er i brug. Desuden følges dyrlægens instruktioner, og brugsanvisningen på pakningen.

Generelt gælder, at ved akut forurening af olie, spildevand eller lign, tilkaldes alarmcentralen på 112. Alarmcentralen tilkalder en miljømedarbejder fra Bornholms Regionskommune, Center for Natur, Miljø og Fritid.

I stalden og på marken medbringes en mobiltelefon således at det er muligt hurtigst at tilkalde hjælp ved uheld.

Strømafbrydelse, generelt

Lovgivningen forlanger, at man kan redegøre for, hvordan dyrene beskyttes ved strømafbrydelse.

Det er desuden vigtigt, at dyrene fortsat har adgang til foder og vand.

Strømafbrydelse, LI. Sursænkegård

For LI. Sursænkegård gælder:

Vand: Der vil være vand også ved strømsvigt (vandværksvand)

Foder: Der fodres manuelt eller med minilæsser, som ikke er afhængig af strøm

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at der på tilfredsstillende vis er redegjort for mulige driftsforstyrrelser og uheld og foranstaltninger til begrænsning af risici.

Det vurderes i henhold til klagenævnspraksis, at husdyrgødningsbekendtgørelsens regler for håndtering af bl.a. flydende husdyrgødning anses for tilstrækkelige til at imødegå forurening ved et eventuelt udslip, og derfor er der ikke stillet yderligere vilkår til at forebygge uheld m.v.

Bornholms Regionskommune vurderer, at der skal foreligge en beredskabsplan, som indeholder følgende:

- En plan over husdyrbruget med angivelse af drænsystemer og vandkilder/spildevandskilder
- Handlungsplaner for hvordan brand, utætte eller kollapsede gyllebeholdere, ukontrollerede afstrømninger fra møddinger og ensilagepladser samt olieudslip håndteres.
- Oplysninger om hvor udstyr til håndtering af forureningsulykker er placeret.

Vilkår

Der er stillet vilkår om udarbejdelse af en beredskabsplan, som indeholder handleplaner for blandt andet, hvordan brand, utætte eller kollapsede gyllebeholdere, ukontrollerede afstrømninger fra møddinger og ensilagepladser samt olieudslip håndteres. Beredskabsplanen ses i bilag 2.

10 EGENKONTROL OG DOKUMENTATION

I dette afsnit beskrives og vurderes, hvordan ansøger gennemfører eller planlægger at gennemføre egenkontrol og management. Desuden beskrives de dokumenter og registreringer, som ansøger skal præstere for at dokumentere, at vilkårene i miljøtilladelsen er overholdt.

Beskrivelse

Management og egenkontrol

- Der udarbejdes den lovpligtige gødningsplan
- Dyr, foderlagre, stalde og oplagring af dybstrøelse efterses i det daglige arbejde
- Der strøs i dybstrøelsen, så gødningsmåtten er tør i overfladen
- Dybstrøelsen oplagres, så der ikke sker afløb af gødningssaft ifm. nedbør

Dokumentation på ejendommen:

- Gødningsplan
- Evt. dokumentation for skadedyrsbekæmpelse

I løbet af få dage kan skaffes:

- Fakturaer på køb og salg af foder

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at gennemførelse af den beskrevne egenkontrol samt overholdelse af de stillede vilkår vil medføre, at der løbende holdes øje med, at forudsætningerne for miljøgodkendelsen overholdes, og at det er dokumenteret, således at kommunen ved tilsyn eller på efterspørgsel kan kontrollere dette.

Dokumentationen skal opbevares i mindst 5 år.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om, at alle vilkår skal være kendt af de ansatte samt om dokumentation for produktionsarealets størrelse, korrekt bortskaffelse af affald mv.

11 SAMLET VURDERING

Samlet set vurderer Bornholms Regionskommune, at når miljøtilladelsens vilkår overholdes, har ansøger truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Bornholms Regionskommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som dette er defineret i husdyrgodkendelsesloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000-områder eller levesteder for arter optaget på habitatdirektivets bilag IV.

På baggrund af husdyrbrugets beliggenhed og de beskrevne ikke-væsentlige virkninger på det lokale miljø, vurderer Bornholms Regionskommune desuden, at det ansøgte ikke vil have grænseoverskridende virkninger.

12 BILAG

Bilagsoversigt:

1. Produktionsarealer i ansøgt drift
2. Beredskabsplan
3. Placering af læskure på LI. Sursænkegård

Bilag 1. Produktionsareal i ansøgt drift

I nudrift og 8-års drift udgør produktionsarealet 406 m². I ansøgt drift udgør produktionsarealet 567 m².

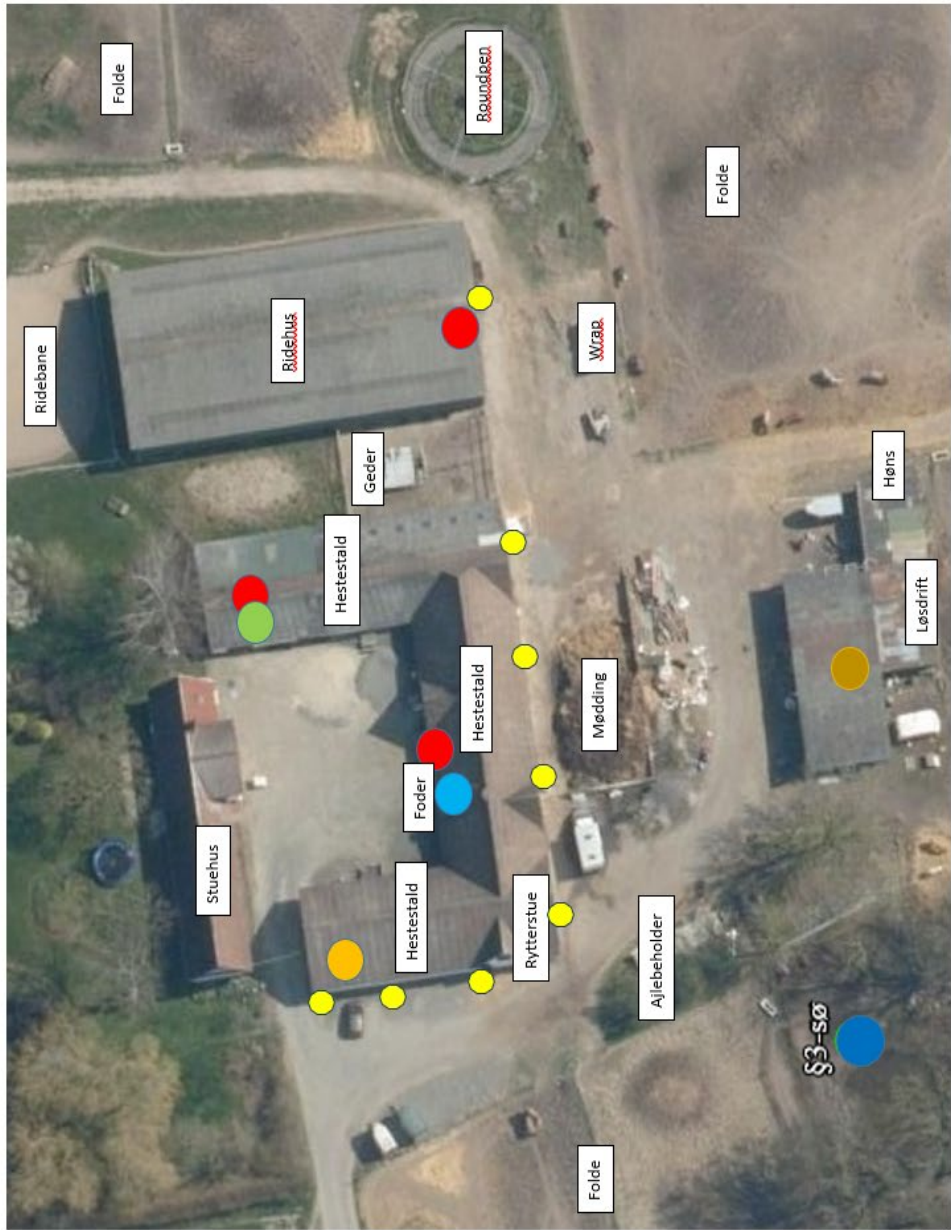
Hestebokse:	
81 m ² + 21 m ² +	
48 m ² + 10 m ² +	
10 m ² + 24 m ² +	
12 m ² + 32 m ² +	
31 m ² + 28 m ² +	
53 m ² + 42 m ² =	
392 m²	

Personskade Ring 112 ved alvorlig skade og oplys: • Navn, adresse og det nummer du ringer fra • Hvad er der sket og hvordan er personens tilstand? • Adgangsveje. Yd førstehjælp, hvis det er muligt. Førstehjælpsudstyr er placeret i stald – se kort Kontakt lægevagten ved lettere skade. Ring til Ronni 24 89 33 80	Brand – instruks Ring 112 og oplys: • Navn, adresse og det nummer du ringer fra • Hvad der er sket, og at det er en gårdbrand • Er der tilskadekomne – hvor mange? • Er dyrene kommet ud? – art og antal, der er fanget. Ring til Ronni 24 89 33 80 Start rednings- og slukningsarbejde, hvis det er forsvarligt: • Evakuer dyr. • Fjern trykflasker, olie, kemikalier og gødning. Hvis det ikke er muligt at slukke branden, så luk døre og vinduer. Tag imod brandvæsenet og vis dem kortene. Oplys om: - Adgangsveje - Hvor det brænder og omfang - Tilskadekomne og dyr, der ikke er i sikkerhed.	Stophaner og hovedafbrydere Elektricitet: Afbrydere er placeret på loft ved kornkværn – se kortet. Vand: Hovedhanen er placeret i gl. malkeurum – se kortet. Ring til Ronni 24 89 33 80	Kemikalie og oliespild Ring 112 ved større overløb af kemikalier og olie og oplys: • Navn, adresse og det nummer du ringer fra • Hvad der er sket, og hvor meget der er løbet ud. • Er der risiko for forurening af vandløb eller vandboring? Ved mindre spild ring kun til miljømyndighederne. Ring til Ronni 24 89 33 80 Forsøg opdæmning for at undgå at kemikalier/olie løber ned i vandløb eller afløb. Opdæmningen kan ske med jord og/eller halm. Er kemikalier/olie løbet til dræn, så laves opdæmning af vandløbet med jord og/eller halm. Modtag miljømyndighed evt. brandvæsen og orienter om sted, omfang m.v.
---	---	---	--

Beredskabsplan: Ll. Sursænkegård, Sursænkevej 8, 3700 Rønne

vkst

	Brandslukningsmateriel
	Eltavler, afbrydere
	Førstehjælpsudstyr
	Hovedvandhane/stophane
	Halm
	Lys

Telefonliste

Brandvæsen	112
Ambulance	112
Miljømyndighed	112
Ronni	24 89 33 80
Nanna	61 35 48 75
Dyrlægegården	56 91 19 99
Knudsker EI	56 95 68 50
VKST	70 27 90 00
Akut tlf.	18 18
Nærmeste hjertestarter	Nyker forsamlingshus

Bilag 3. Placering af læskure på LI. Sursænkegård

